

**R. P. Ioannis Præpositi Atrebatis, E Societate Iesv, S.
Theologiæ Doctoris, & quondam in Vniuersitate
Louaniensi ac Duacensi Professoris, Commentaria In
Tertiam Partem S. Thomæ De Incarnatione Verbi ...**

LePrévost, Jean

Dvaci, 1629

Qvæstio II. De matrimonio quatenus est Sacramentum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94249](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-94249)

Obiectio 2.
ex Augus.

Resp.

Obiectio 3.

Resp.

Deut. 21.

Concubina
in scripturâ
aliter sumi,
quam iam
sumitur,

Petitio.

Resp affir.
probab.
Salas.
Estius.

tionem Abrahæ cum Agar adulterium, quamvis censeat nondum fuisse lege prohibitum.

Resp. Ambr. i. re sibi difficili varias responsones excogitas ad Abraham excusandum, & aliquas minus solidas, sed tandem in verâ conuenienter: quod scilicet illud coniugium non fuerit peccatum, sed mysterium, ut videri potest cap. citato, quibus verbis aperte declarat Abraham accepisse Agar in vxorem etiam viuâ Sarâ ex diuinâ concessione.

Obiectio 2. quod Aug. varijs locis excusat Abraham, quod non impetu libidinis cognoverit Agar, sed gratiâ prolis, cogente uxore, videri potest lib. 22, contra Faustum cap. 30. & alibi.

Resp. id non dixisse, quod existimauerit non intercessisse legitimum coniugium (cum ex dictis constet, quid hac in re senserit) sed quia agebat contra Manichæos nuptias damnantes, & obijc- tientes Patriarchis libidinem, id est tacita veritate coniugij cum pluribus uxoribus (quod Manichæi non satisficeret) solum assertit, quod Abraham non cognoverit Agar ex affectu libidinis, sed posteritatis propagande.

Obiectio 3. quod superinductæ vocentur concubinæ.

Resp. neg. vniuersaliter ita vocari: nam Rachel non vocatur concubina Iacob, neque omnes, quas habuit David, vocantur concubinæ, & ita de multis alijs. præterea Deut. 21. dicitur: si habuerit homo uxores duas, unam dilectam, & alteram odio am. 3. in scripturâ, qua vno loco vocantur concubinæ, alio vocantur uxores, vt patet ex Gen. 16. 25. 30. 35. & alibi. vnde nihil vetat eas, qua dictæ sunt concubinæ, fuisse veras uxores, quæ tamen prærogatiui vxoris in administratione familiae cum marito non gaudebant, neque earum filii communiter admittebantur ad paternam hæreditatem.

Et his patet nomen concubina in scripturâ longè aliter sumi, quam iam communi usu sumuntur, ibi enim sumitur pro vxore quadam secundaria, iam verò sumi solet pro eâ, quæ nullo intercedente matrimoniali vinculo cum aliquo commoratur, & concubinet.

Hacenus ostendimus licuisse diuinâ concessione aliquando vni viro plures uxores simul habere, feminis autem certam est, id nunquam licuisse.

Petitur, an diuinâ concessione etiam liceret feminæ plures maritos simul habere.

Plures negant, eo quod repugnet primario iuri naturæ, & primario fini matrimonij, qui est proli generatio, sed non videtur improbabile licere, quod indicat Salas de legibus, tract. 14. disp. 5. fect. 8. num. 42. Estius dist. 33. §. 2. verlu, queritur ergo; quia, vt dictum est, Deus tanquam supremus Dominus iuris mariti posset efficere, vt is integrum ius corporis sui transferret, quamvis non acquireret vicissim solidum & integrum ius in corpus mulieris, prouidendo futuris incommidis, nimis constituendo, vt primus accedens ad uxorem prædicaret iuri subsequentis, ita vt absque illâ iniuriâ mulier posset ei debitum negare, quatenus officeret susceptioni proli, & constitudo vnum patrem familias, penes quem eslet administratio domus, hoc iure alijs substracto, quemadmodum olim aliqua ex uxoribus prærerat familiæ, alijs exclusi.

Q VÆSTIO II.

De matrimonio quatenus est
Sacramentum

D U B I U M I.

Virum matrimonium sit Sacramentum
verè, & propriè dictum?

NEGLANT hæretici nostri temporis, cuius sententia non obscurè est Durand. in 4. dist. 26. quæst. 3. cum aliquot iurisperitus à se citatis, quamvis enim censeat necessariò afferendum matrimonium esse Sacramentum: assertit tamen non nisi & quicquoc ita vocari, cum non conferat gratiam fuscipientibus, & ita non sit signum gratie sanctificans, quod ad rationem veri, & propriè dicti Sacramenti requiritur.

Sed certa fide tenendum est matrimonium esse verum & propriè dictum Sacramentum gratiam sanctificans conferens, definitur in Flor. decreto de Sacramentis, vbi reponitur inter Sacramenta proprie dicta nouæ legis, que dicuntur continere gratiam, & dignè fuscipientibus conferte, & in eodem decreto dicitur: septimum est Sacramentum matrimonij. Idem definitur in Trid. scil. 7. can. 1. de Trid. Sacramentis in genere, vbi definitur septem esse Sacramenta, baptismum &c. & matrimonium, & dicitur anathema neganti aliquod horum septem esse verè, & propriè Sacramentum. quia Sacramenta can. 6. definuntur continere gratiam, eamque conferre non ponentibus obicem, quod speciatim etiam definitur scil. 24. can. 1. videri potest doctrina eiusdem scil. vbi id aperte traditur, idem traditur cap. ad abolendam, de hæreticis, vbi matrimonium coniungitur baptismo, & reliquis Ecclesiæ tristis Sacramentis, & anathematizatur is, qui aliter de eo sentit, quam Romana sentit Ecclesia, quam constat confere matrimonium esse Sacramentum.

Eadem veritas Probatur 1. ex Patribus Ambr. lib. 1. de Abraham cap. 7. cognoscimus velut præ fidem cuiusdemque coniugij esse Deum, qui non patitur alienum thorum polluere, & si quis fecerit peccare cum in Deum, cuius legem violat, gratiam soluat, quia in Deum peccat, Sacramenti celestis amittit consortum, vbi docet matrimonium conferre gratiam, & esse Sacramentum celeste, quod non est dictum de Sacramento in latiori significacione, cùsa status coniugalis etiam in antiquo testamento per peccatum coniugum non amitteret rationem coniunctionis Christi cum Ecclesiâ. August. de bono coniugali cap. 14. bonum nuptiarum per omnes gentes atque omnes homines in causâ generandi est, & in fide castitatis: quod utrum ad populum Despernit, etiam in facultate Sacramenti, per quam nefas est etiam repudio intercedente altero nubere, dum vir eius vivit, vbi notandum quod non dicat: in significacione Sacramenti, sed in sanctitate.

Probatur 2. ex eo quod matrimonium in Ecclesiâ semper fuerit habitum tanquam res sacra, atque adeo statim ab initio Ecclesiæ conlueuerit celebrari sacris ritibus, vt testatur Evaristus epist. 1. ad Episcopos Africanos, qui docet traditum ab Apostolis, vt sponsa benedicatur a fæcere cum precibus.

Ex

Cordell. 1. Ex quibus patet 1. Concil. Trid. in doctrinā de matrimonio merito ita loqui: *matrimonium merito inter nos & legis Sacraenta amittit etiam sanc*t*i patres nostri, Concilia & universalis Ecclesie traditio semper docuerunt. & non tantum sectariorum opinionem, verum etiam Durandi esse hereticam, & proptere habendam suisse etiam ante Trid. tum quia Flor. aperte definit matrimonium esse Sacramentum, & continere gratiam, quam rite suscipientibus confert, tum etiam quia ante Flor. vniuersalit Ecclesia semper existimauit esse Sacramentum propriè dictum, ut docet Trid. unde Sotus dist. 26. quæst. 2. art. 3. conclus. 2. immergit non audeat eam notare, tanquam hereticam.*

Cordell. 2. Patet 2. fideles legitime dispositos matrimonii inuenientes gratiam sanctificantem ex opere operato recipere. cum vero hoc Sacramentum per se non sit institutum ad peccatorum remissionem, sitque Sacramentum viuorum, constat ut aliquis gratiam per illud recipiat, per se requiri statum gratiae, vel saltem, ut quis bona fide existimat se esse in gratia, & saltem habeat attritionem de peccatis.

Aduerte ei, qui etiam sibi est consciens peccati mortalis, non esse necessarium premittere confessionem, sed sufficere, si conteratur in modo ut peccatum evitetur accedendo ad hoc Sacramentum, sufficere, si bona fide putet se contritum.

Præter gratiam habitualē conferuntur etiam suis temporibus varia auxilia actualia conducentia ad finem matrimoniū, & ad matrimonii onera sustinenda, ad prolem suscep*t*am Christiane educandam, ad refractandum libidinis impetum, ad seruandam compari fidem, ad eandem diligendam, ad eius mores etiam difficiles tolerandos &c.

Controvergia est inter authores, quandonam hoc Sacramentum sit institutum, varijs censem institutum in initio mundi, quando primi parentes in paradiſo fuerunt matrimonio coniuncti.

Verum ex Flor. & Trid. citatis constat institutum in lege Euangelicā, tum quia numeratur inter Sacraenta nouæ legis, tum quia dicitur à Christo institutum, tum quia traditur gratiam conferre, & ut Trid. in doctrinā de hoc Sacramento, ex ea parte communib[us] antiquis præstare.

Confir. nisi Christus primo instituisset matrimonium in ratione Sacraenti, non debet dici à Christo institutum, quod tamen constanter tradunt Concilia citata: Christus enim non potest dici institutum in lege Euangelicā matrimonium in ratione contractus, quoniam Matth. 19. & Marci 10. de eo egerit. quia nimis iam ante Christi aduentum rationem contractus sortiebat. 2. si matrimonium fuerit ab initio in ratione Sacraenti institutum, & gratiam contulerit illud inuenitibus, etiam nunc esset Sacramentum apud gentiles, apud quos potest iniri legitimū matrimonium, & re ipsa interdum inuitur, dici autem nequit apud eos esse Sacramentum. Et hac sententia ita est certa, ut plerique censeant priorem non essentiam.

Petez, ubi Christus matrimonium euexerit ad rationem Sacraenti?

Reip. vel Matth. 19. quando reduxit matrimonium ad primeam suam conditionem, reuocans polygamiam, & tollens potestate dandi libellum repudij, vel certè Ioannis 2. quando benedixit nuptijs, easque tum suā præsentia, tum illustri miraculo decorauit, quod plures Patres videntur insinuare.

Quando autem dicimus matrimonium esse Sa-

cramentum, intelligimus de ipso contra quā matrimoniali, non vero de vinculo ex eo contractu resultante per modum rei permaneptis.

Obiectum hæretici 1. quod non constet ex scriptura matrimonium esse Sacramentum propriè dictum.

Resp. etiam hoc concessio nihil posse contra fideli veritatem concludi, cum non omnia fidei dogmata ex sola scripturā certò eliciamus, sed etiam ex traditione, vt alibi contra hereticos probari solet, quā ratione Trid. feſt. 2. 4. in doctrinā de hoc Sacramento, ex traditione docet matrimonium in noua lege esse Sacramentum propriè dictum.

Obiectum 2. quod matrimonium in Ecclesia interdicatur ijs, qui sacris ordinib[us] sunt initiati, ergo signum eff non esse Sacramentum, cum unum Sacramentum possit cum alio confitere.

Resp. neg. consequentiam, 1. quia haec duo Sacraenta iuxta Christi institutionem non repugnant, cum non veriat ex lege Christi, vt initiatus facio ordine matrimonium inire nequeat. 2. quoniam oritur ex Christi lege, non argueret matrimonium non esse Sacramentum: nam Christus potuisse conuenienter interdicere usum, seu receptionem Sacraenti, per quod aliquis constituitur in inferiori statu, ijs qui iam in eminentiori essent constituti, & ex suo gradu deputati functionibus excellenterib[us], à quibus usus coniugij animum reuocat, easque impedit.

Ex quo patet Ecclesiam prudenter id constituisse, non quod matrimonium non sit Sacramentum, sed quod per statum matrimonialē vir obligetur ad usum coniugij, & ad varias curas seculares, quæ animum valde distrahiunt à diuino cultu, cui sacerdotes, & alij sacris ordinibus initiati peculariter deputantur. id que conformiter exhortationi Apostoli 1. ad Cor. 7. exhortantis coniuges, vt orationis causā interdum à mutuo consortio abstineant; conformiter etiam iis, quæ in antiquo testamento erant constituta, vt (clicet sacerdotes suo ministerio fungentes abstinerent etiam à propriis vxoribus.

Obiectum 3. repugnare, quod Catholici dicant coitum esse Sacramentum, & negent in eo adesse Spiritum S.

Resp. copulam carnalem duobus modis posse exerceri. 1. ad exprimendum legitimū consensum maritalem. 2. post huiusmodi consensum alijs signis legitimè præstitum, priori modo est Sacramentum, & nihil verat, quod minus gratiam ex opere operato conferat, eique adlit Spiritus S. posteriori vero modo exercita non est Sacramentum, vt iam voce Sacraenti utimur, nec eius pars, vt constanter assertur Catholici contra Gratianum, cuius sententia est erronea, de qua infra.

Obiectum 4. quod matrimonium non habeat annexam promissione gratiae ad remissionem mortalium.

Resp. hæreticos non posse probare id ad rationem Sacraenti requiri.

Obiectum 5. non satis conuenire inter Catholicos de materia, & formâ huius Sacraenti.

Resp. nihil hinc concludi: quia certitudine vnius non dependet ex certitudine alterius. De fide est Christum pro nobis passum, quoniam incertum quo die mensis, quo etatis anno passus sit, & ita de multis aliis, & proinde in præfenti questione ex incertitudine materie non licet colligere ipsum matrimonium non esse Sacramentum.

Dices saltē id videtur Christianis perniciosum.

Resp. 1.

nialis est
Sacramen-
tum; non
status.

9.
Obiectio-
nes
hæreticorū.
Prima.
Reip.

10.

Obiectio 2.

II.

Obiectio 3.

Quædam
Gratiani
sententia
erronea.

12.
Obiectio 4.

Resp.

13.
Obiectio 5.

Resp.

14. Resp. 1. id non tangere præsentem quæstiōnem.
Resp. tamen 2. non esse perniciosum: quia in Ecclesiā satis constat illud esse legitimū matrimonium, & Sacramentum, quod celebratur eo modo, quo debet, & consuevit in eadem Ecclesiā. si qui ita non contrahant, sibi imputent, si forte non recipiant Sacramentum.
15. Obiectio 6. Obiiciunt 6. quædam apertum mendaciū continentia, vt quod Catholici appellant matrimonij immundiciem, pollutionem, carnales sordes; cùm nunquam ita absoluē loquantur, satisque conser, quātā in veneratione tum Patres, tum Doctores, & Ecclesiā Pastores hoc Sacramentum habeant. si qui interdum videātur ita loqui, solum volū iuxta scopum sibi propositum docere in vsu matrimonij inueniri quandam corporis immundiciem (non tamen necessariō mentis, qua sit peccatum) & huiusmodi actū revocare hominem à contemplatione rerum coelestium, & obstat, quod minūs aliquis dici possit sanctus corpore, & spiritu, cùm saltem corpus per illum polluat.
16. Obiectio 7. Obiiciunt 7. authoritatem Dur. & Canonistarum quos ipse citat, sed dico eorum doctrinam ab Ecclesiā esse reprobata in Concilijs. vbi
Durandus temeritatis arguitur.
17. Obiectio 8. Obiiciunt 8. quod matrimonium non efficit coniunctionem Christi cum Ecclesia.
Resp. non esse necesse vt Sacramenta efficiant omne id quod significant, vt patet in baptismo, qui non efficit sepulturam Christi quam significant, sufficit quid aliiquid supernaturale operetur, quod in præsenti est gratia sanctificans & mutuus amor coniugum, qui per ipsum contractum aliquo modo significatur.
18. Obiectio 2. Obiicitur 2. quod essentialia Sacramentorum constituantur à Christo, nec Ecclesia quidquam possit circa illa; potest autem plurimum circa essentialia matrimonij, cùm possit personas habiles reddere inhabiles.
- Resp. propriè, & formaliter Ecclesiā nihil mutare circa essentialia matrimonij, neque id posse. non enim potest facere, vt legitimus cōsensus personarum legitimarum non sufficiat ad valorem Sacramenti matrimonij, neque eius rationem potest in alio cōstituere: quia tamen matrimonium est in genere contractus, qui solet publica potestati subesse, mirum non est, si personæ, quæ vno tempore matrimonium inire poterat, alio non possint, quia per decremat Ecclesia redduntur illegitimæ, & inhabiles, vel ad contrahendum absoluē, vel saltem respectu alicuius, idem proportione dicendum de consensu, qui etiam pendet à publica potestate, vt sit, & cœleatur legitimus. unde Ecclesia suo decreto potest facere, vt consensus, qui antea censebatur legitimus, postmodū non censematur, fed ad hoc, vt sit legitimus necessariō requirantur certi ritus ab ea præscripti, de quo rursus infra. simile quid videamus in Sacramento pœnitentia, cuius essentialia formaliter Ecclesia non mutat: quia tamen in eius ministro requiritur iurisdictio respectu pœnitentis, quam potest Ecclesia subtrahere, potest impedire, ne is, qui antea legitimè absoluēbat, postmodum id faciat, & potest in ministro require certam conditionem vt iurisdictio sit capax: sicut requirit Trident. sess. 23. cap. 15. de reformatione. idem licet cernere in Sacramentis, quo-
rum materia requirit præviā aliquam benedictionem.
- Obiicitur 3. quod in contractu matrimoniali ineatur pœta pecuniaria, quod non licet, si es-
set Sacramentum.
- Resp. neg. posteriore patrem assumpti. quan-
uis enim nihil possit accipi pro eo, vt fortior rationem Sacramenti, nihil tamen vetat aliquid ac-
cipi pro eodem, vt est ciuilis contractus, ex quo variae obligationes, & onera subeuntur.
- Notandum enim Christum Dominum enhen-
do matrimonium ad esse sacramentale non susti-
lisse ei rationem conuenientem ante huic modi
elenationem; per matrimonium autem, vt est con-
tractus ciuilis, subeuntur varia onera, & interdum
personæ inæquales in formâ, generis, splendore, etate
&c. coniunguntur, quæ omnia inter homines pol-
sunt pecunia æstimari, & propterea in hoc ciuilis
contractu nihil obstat, quod minus possint adiungi
varia pœta ciuilia, & pecuniaria.
- Confir. ratio Sacramenti non se habet antece-
der ad rationem contractus, sed consequitur, &
proinde non admittit conditionem, quam contractus
inter homines admittit. quemadmodū ex eo quod
calix sit destinatus sacrificio, non perdit valorem
ratione materiæ, & artis sibi competentem, neque
ager perdit valorem naturalem, eò quod ius patro-
natus in illo funderit.

D V B I V M II.

*Vtrum baptizatus matrimonium ex dis-
pensatione contrahens cum non bapti-
zato recipiat Sacramentum?*

D V B I V M II. sunt de præsenti quæstione senten-
tia.

Prior assertit, Sotus distinct. 26. quæst. 2. art. 3. in fine.

Posterior negat, Henr. lib. 11. cap. 2. in fine, San-
chez lib. 2. de matrimonio disp. 8. num. 2. Rebellius
2. parte de obligationibus iustitiae lib. 2. q. 5. n. 7. Vasquez disp. 2. de matrimonio cap. 4. num. 20. &
cap. 10. num. 11. que sententia est verior, quia ra-
tio Sacramenti fundatur in contractu, quæ recipit
vtrumque extremum, seu prout per eum duo fibi
iniucem tradunt dominium corporum in ordine Aucto-
ad actum coniugalem, ergo si contractus in vtroque
extremo non sit aptus fundare ratione Sacramenti,
in neutro fundabit, & proinde in tali contractu nul-
lo modo inueniatur ratio Sacramenti.

Antecedens probatur, contractus ciuilis secun-
dum totam suam rationem est elephas ad esse sa-
cramentale, & proinde respicit vtrumque extre-
mum, ita vt si vnum numero Sacramentum in
vtroque extremo.

Consequens probatur, si rationem Sacramen-
ti in vtroque extremo non possit fundare, ergo non
potest fundare secundum suam conditionem, quæ
euctus est ad esse sacramentale, ergo nullo mo-
do fundat, & proinde ratio Sacramenti non in-
ueniatur in vno coniugum, nisi etiam inueniatur
in alio.

DVBIVM III.

Vtrum matrimonium fidelium fortiori rationem Sacramenti ante consummationem?

NE G A T Gratianus 27. quæst. 2. can. cùm sicutas, ex Leone 1. epist. 90. aliás 92. ad Rusticum, cap. 4. & can. non est dubium, eadem quæst. ex August.

Verum ea sententia est omnino falsa. patet ex sensu communis Ecclesie, & fidelium, qui existimant verum recipi Sacramentum matrimonij, etiam antequam coniuges se mutuo carnaliter cognoscant.

Probatur etiam 1. ex Conc. Florent. decreto de Sacramentis §. septimum, dicente: *separatum est Sacramentum matrimonij. Causa efficiens matrimonij regulariter est mutuus consensus per verba de presenti expressus. ex quibus verbis constat iuxta mentem Concilij Sacramentum matrimonij posse inueniri ante copulam carnalem, cùm positis iis, quæ resenserit, verum matrimonij Sacramentum subsistat.*

Probatur 2. ex Trident. sess. 24. vbi agens de matrimonio Sacramento, & statuens quid requiratur ad hoc, ut matrimonium sit legitimum, & utique Sacramentum, nunquam requirit carnalem copulam coniugum, vt patet ex cap. i. de reformatione matrimonij, immo satis declarat eam esse extra rationem Sacramenti, dum post medium ait: *prosterna eadem sancta Synodus horatur, ut coniuges ante benedictionem sacerdotalem in templo suscipiantur in eadem domo non cohabitent, vbi supponit Sacramentum matrimonij ab eis receptuum.*

Probatus 3. ex Ambros. lib. de institutione virginis cap. 6. dicente: *Non defloratio virginitatis facit coniugium, sed pactio coniugalis.*

Denique probatur 4. ex eo quid ipse contractus sit eiusdem ad esse sacramentale, quem constat posse consistere ante copulam carnalem.

Ad testimonium Gratiani ex Leone petitum dicco eum mendosè legitime, nam apud Leonem loco citato ita legitur: *Cum societas nupiarum sit ab initio constituta sit, ut præter sexum consummationem haberet in se Christi & Ecclesiæ Sacramentum, dubium non est cum mulierem non perire ad matrimonium, in quod non docetur nuptiale sive mysterium. & ita legendum patet ex scopo Pontificis, qui vult docere filiam datum viro habenti concubinam non censeri datum coniugio; aliud enim esse vxorem, & aliud concubinam; neque propter carnalem copulam aliquam debere censeri uxorem, nisi cum ea intercesserit nuptiale mysterium, seu nuptialis contractus. ex quo patet responsio ad can. non est dubium, qui non est August. sed Leonis, vt patet ex sententiâ citata, & etiam mendosè legitur à Gratiano.*

Dices, ante copulam carnalem non satis representatur coniunctio Christi, & Ecclesie.

Repl. neg. nam quantum ad rationem Sacramenti, satis representatur per mutuam corporum traditionem in ordine ad generationem, ratione cuius possunt dici duo in carne vnâ, seu in unum conuenire ad finem matrimonij, & proinde representare unionem Christi cum Ecclesiâ per affectum, quamvis nondum per mysterium incarnationis.

Quæritur an copula carnalis sit saltem pars in-

tegralis Sacramenti matrimonij? ita censent aliqui, sed contrarium est omnino verius, scilicet copulam carnalem, qua exercetur post mitum legitimè contractum matrimonij (de hac enim loquimur) non tantum non esse partem essentialē, sed nec pertinet ad matrimonij integratatem per modum cuiusdam partis integrantis intrinsecum.

1. Quia si esset pars integralis Sacramenti, conferret aliquem effectum ex opere operato, sicut satisfactio pars integralis Sacramenti penitentiae habet effectum ex opere operato: in praesenti autem effectus, qui ex opere operato responderet copula carnali, videtur esse augmentum gratiae sanctificantis, cùm nullus commodius possit assignari, quandoquidem matrimonium sit Sacramentum viuorum, quod est per se ordinatum ad collationem augmenti gratiae: atqui hoc dici nequit, tum quod nullus sentiat per copulam carnalem etiam primam iustis conferri augmentum gratiae sanctificantis ex opere operato, tum quod inde sequeretur coniuges se mutuo saltem primâ vice cognoscentes debere esse in gratia, alioquin de nouo mortaliter peccatores, utpote ponentes obicem gratiae conferendæ ex opere operato per partem Sacramenti.

2. Constat coniuges omnino liberè sibi mutuo carnaliter copulari, & posse mutuo consensu perpetuo abstinerre a copula carnali, quod non videtur fieri posse, si copula esset pars Sacramenti etiam integralis, sicut in penitentia satisfactio non potest absque peccato pro nudo penitentis arbitrio omitti, vel pro solo sacerdotis arbitrio non iniungi, ut communius docetur in materia de penitentia.

3. Quia neque minister neque suscipiens potest pro solo suo arbitrio partem etiam integrantem Sacramenti omittere, & Sacramentum imperfictum relinquerre.

4. Si perpendamus quid ad esse sacramentale in matrimonio sit eiusdem, aduertemus copulam, per quam matrimonium ante initum consummatur, nullo modo pertinere ad rationem huius Sacramenti, tanquam aliquid intrinsecum etiam per modum integrantis: nam constanti Doctorum sententiâ, & tacito sensu Ecclesie Christus ipsum contractum euexit ad esse sacramentale, ergo quidquid pertinet ad rationem Sacramenti etiam per modum partis integrantis debet in ipso contractu inueniri, & a illum pertinere: copula autem, de qua agimus, ad contractum non pertinet, sed est aliquid posterius & extra contractus rationem.

Confir. Christus id euexit ad esse sacramentale, per quod comparatur ius ad vium convenientem generationis prolixi & propagationi generis humani, id autem est aliquid præviuum copula.

Ex quibus patet copulam carnalem subsequenter contractum non esse perfectum intrinsecum Sacramento matrimonij, quâ etiam deficiente matrimonium omnem suam perfectionem intrinsecam fortitur, sed esse finem matrimonij subiacentem liberæ coniugatorum voluntati, & esse perfectionem extrinsecam per modum cuiusdam effectus, qui legitimè ponit potest virtute prioris contractus, per quem acquiritur potestas ad illum exercendum.

Resp. negat.

26.

Coroll.

D V B I V M IV.

*Vtrum legitimus contractus matrimonialis
inter fideles necessario participet
rationem Sacramenti?*

27.
Sensus qua-
stionis.

QUÆRITVR, an ratio Sacramenti necessariò semper inueniatur, quotiescumque persona baptizata habiles legitimè contrahunt & an vero possint aliquando ita contrahere, ut contractus remaneat intra limites contractus legitimè ciuilis, non participans rationem Sacramenti? Hoc posterius debent censere, qui censem ministrum huius Sacramenti esse sacerdotem, cum ex Trid. sess. 24. cap. i. de reformatiōne matrimonij constet matrimonia clandestina ante illud Concilium fuisse valida, & iam sint valida iis locis, in quibus Concilium non est receptum. & ita tenet Canis lib. 8. de locis Theologici cap. 5. & selectione de Sacramentis in genere parte 1. responsione ad 1. argumentum, Rebelliū lib. 2. quæst. 5. num. 3. & sequentibus Vasquez tomo 2. in 3. patrem disp. 13. 8. cap. 5. nu. 1. ita etiam tenere debent, qui censem matrimonium per procuratorem esse legitimum, non tamen Sacramentum, de quo infra.

28.

Sententia
Canis,

Rebelliū,
Vasq. affit.

Negant.
Ledesma.

Bellarci.
Valent.

Sanchez.

29.

Huius ne-
gationis ad-
hæret Au-
tor.
Prob. 1.

Prob. 2.

Secunda sententia negat rationem Sacramenti posse abesse à legitimo contractu matrimonij inter fideles baptizatos initi. ita Petrus Ledesma de matrimonio quæst. 42. artic. 1. in difficultate 7. conclus. 2. qui dicit esse communiter discipulorum S. Tho. videri etiam potest resp. ad 1. & 2. Bellarm. lib. 1. de matrimonio cap. 7. Valentia disput. 10. quæst. 1. punto 6. §. ex his opinionebus, Sanchez lib. 2. de matrimonio disput. 10. num. 6. eamque indicat Vasquez disput. 2. de matrimonio cap. 4. num. 20. si eius discessus perpendatur: retinet enim matrimonium baptizati cum non baptizato iure divino esse inuidum, eo quod matrimonium sit Sacramentum, quod non nisi à baptizatis recipi potest: vt autem sit Sacramentum, oportet utrumque esse baptizatum. qui discursus est inefficax, si in ipsis fidelibus ratio contractus ciuilis possit separari à ratione Sacramenti in matrimonio.

Hæc sententia videtur omnino verior.
• Probatur 1. constat Christum Dominum euangelium ad rationem Sacramenti contractum ciuilis matrimonialem baptizatorum, & non appareret, quod reliquerit libere contrahentium voluntati, ut contractus eorum eam rationem participaret, vel non participaret, ergo videtur ita instituisse, ut omnis legitimus contractus matrimonialis inter baptizatos esset Sacramentum.

2. Ab initio Ecclesiæ additi sunt certi quidam ritus sacri in celebratione matrimonij, vt patet ex epist. Euaristi ad Episcopos Africanos, & ex Concl. Carthag. 4. cap. 13. quod non videtur aliunde pronenire, quā ex eo quod matrimonium sit Sacramentum; atqui ex intentione Ecclesiæ illi ritus sunt adhibendi omni matrimonio, ergo Ecclesia videtur tacite sentire omne matrimonium ciuilium esse Sacramentum, consequentia probatur, si ratio contractus ciuilis separari posset à ratione Sacramenti, id videretur posse fieri liberā contrahentium voluntate, etiam sine culpa. unde enim colligi potest, quod teneantur contractum inire etiam in ratione Sacramenti, si hæc possint separari? & vnde colligi potest, quod Christus Do-

minus permiserit validè iniri ciuilem contractum sine receptione Sacramenti, & voluerit nihilominus hanc rationem semper coniungi contractui matrimonij in baptizatis? quod si absque culpa contrahentes possint velle inire contractum ciuilem non suscipiendo Sacramentum, vnde tam rigida Ecclesia vult hos ritus adhiberi: certè pro contractu merè ciuili Ecclesia non instituit ceremonias sacras.

3. Patres nunquam vel leuiter indicant contractum matrimonij posse separari à ratione Sacramenti inter fideles, sed è contrario videntur absolutè pronuntiare illud esse Sacramentum, & nominatum August. de bono coniugali cap. 24. docet in populo Dei bonum nuptiarum esse in sanctitate Sacramenti, quā loquendi formā videtur designare omne matrimonium fidelium esse Sacramentum.

Ex quo sequitur nullum esse contractum, & nullum oriri vinculum matrimoniale, si fideles velint inire ciuilem contractum matrimonij, non lunt tamen suscipere Sacramentum, quia dum excludent posterius, ex consequenti excludent prius, quod inter Christianos sine posteriori considerare non potest, vel si voluntas sit efficax circa prius, necessariò recipiunt Sacramentum.

Obiicitur 1. quod minister Sacramenti matrimonij sit sacerdos, sine qua tamen validè iniri potuit matrimonium ante Trident. & modo potest, vbi illud non est receptum.

Resp. de difficultate quæ hæc tangitur dicimus in sequentibus.

Obiicitur 2. matrimonium per procuratorem initum est legitimum in ratione ciuilis contractus, nec tamen participat rationem Sacramenti.

Resp. etiam materiam huius obiectiōnis in sequentibus tractandum.

Obiicitur 3. vt quis Sacramentum conficiat, vel suscipiat, debet habere intentionem saltem confusam faciendi, quod facit Ecclesia, vel quod Christus instituit, vel exercendi ceremoniam sacram & religiosam: talis autem intentio potest deesse baptizatis contrahentibus matrimonium, quorum contractus nullo modo videatur posse dici irritus, quod ostenditur, ponamus duos baptizatos, marem, & feminam ab infantia inter infideles enutritos, qui nihil vñquam de mysteriis fidei nostræ audiuerint, nihil de Sacramentis Ecclesiæ, nihil de illâ religione supernaturali, iij possint velle inter se matrimonium contrahere, & si nullum inter eos intercedat impedimentum, contractus non potest dici irritus: atqui tales non possunt dici intendere etiam confusæ facere, quod facit Ecclesia, vel iniuste matrimonium per modum ciuidam rei sacræ, vel religiosæ, ergo.

Minor probatur nullam habent notitiam etiam confusam illius conditionis, ergo nullo modo dici possunt illam intendere: cùm intentio nequeat esse absque aliqualij notitiae.

• Resp. neg. futurum legitimum contractum, si nullo modo habeatur intentio in argumēto posita, ad explicationem Resp. concedendo casum, qui in ea ponitur, & dico ad minorem, etiam in eo sufficientem intentionem suscipiendo Sacramenti inueniri, pro quo

Notandum vñnum quemque contrahentem, nisi hec una contrarium sufficienter intendat, solere contrahere iuxta exigentiam sui conditionis, & hoc confusæ intendere, non quidem in actu signato, vt dici solet, sed in actu exercito. cùm ergo tales ex suppositione

positione sint baptizati, volunt matrimonium confusè contrahere secundum exigētiam matrimonij baptizatorum, quod sufficit, ut censeantur velle matrimonium in ratione cārēmoniā sacrā, & censeantur velle facere, quod facit Ecclesia. ad probationem minoris dico non requiri notitiam illius conditionis, quia non obstante defectu notitiae conditionis matrimonij fidelium, tales illud contrahunt iuxta exigentiam sue conditionis.

Contrā: suum contractū solum apprehendunt tanquam naturale, & ciuilem; sicutur solum se applicant ad contractū ciuilem ineundū, non autem ad supernaturalem.

Confir. voluntas non fertur in ea, quae sunt omnino incognita.

Resp. neg. consequentiam: si enim non excludant exp̄sē vlt̄riōrem conditionem, quamvis non apprehendant, censentur iuxta rationem contractus quem incurrit, contrahere, qui censentur contrahere secundūm conditionem, quam possunt tribuere contrā. ad confirmationem Resp. voluntatem non esse ad incognitā, vt inde oriatur aliqua obligatio: qui enim contrahit, nullo modo se intendit obligare ad ea, quae non nouit: si verò ex aliquā conditione actus non oriatur noua obligatio, licet illam conditionem non nouerit, potest censeri illam velle, quatenus censentur velle contraheere iuxta suam conditionem, ex quā conditione subiecti exurgit in contractū esse sacramentale.

Obiectio 4. Obicitur 4. quod iuxta dicta afferendum esset varios, qui post baptismum suscep̄tum transire ad Iudaismum, & contrahunt cum expressā intentione non contrahendi more Christiano, non inire validum contractū. Rebellius autem quāst. citatā, num. 6. refert Inquisidores in Lusitanīa testari varios transentes ad Iudaismum solere prius priuationē more Iudaico sua matrimonia celebrare, deinde in facie Ecclesiarū fugere se iuxta illius intentionem contrahere, cū tamen eum animū non habeant, immō ideo prius secretē contrahant, vt expressē testentur se nolle contrahere more Christiano: atqui talitū coniugia non censentur irrita, cū hī non possint ad alias nuptias transire.

Resp. ea esse irrita, & si probari possint, contrahentes posse ad secundas nuptias transire: quod si hoc non permittatur, oritur ex eo quod iudices Ecclesiastici, vel Inquisidores in praxi aliam sequantur sententiam, qua suā probabilitate non caret. addē nullam utilitatem posse prouenire ex eo quod secundas nuptias permitterentur inire, cū eas simili modo inirent, itaque ex factō ipsorum Indeōrum non videtur sumi efficax argumentum ad probandum in matrimonio baptizatorum rationem contractus civilis separati posse à ratione Sacramenti.

Obicitur 5. hēc adieōtio, quā quis vult non recipere Sacramentum, non est contra substantiam matrimonij, ergo illud non irritat.

Resp. non esse contra substantiam matrimonij loquendo in genere, & spectatā eius naturā, vnde non semper illud irritare: est tamen contra substantiam contractus prout iuxta institutionem Christi est elevatus ad esse sacramentale respectu subiecti capacis.

Obicitur 6. si ratio contractus civilis in matrimonio non posset separari à ratione Sacramenti, sequeretur eum, qui edit signa consensus matrimonialis, nec tamen contrahit, vel quia non vult, vel quia non potest, mortaliter peccare, immō sacri-

legium committere. sequela patet, in aliis Sacramentis est grāte peccatum profere formam Sacramenti, non confiendō Sacramentum, ergo etiam in prāsentī.

Resp. neg. sequelam, ad cuius probationem Resp. non esse mortale vniuersim loquendo proferre verba formae Sacramenti non confiendō Sacramentum: si enim aliquis metu graui alium adgit ad proferenda verba forma baptismi, proferet non peccabit mortaliter, etiam si non conficiatur Sacramentum, nisi alius adgit in contemptum religionis Christianæ, cuius ritus, & formam Sacramentorum velit ludibrio exponere; sepositā enim illā circūstantiā aliquis metu adactus ad illa verba proferenda nec peccat, nec censetur sacrilegus, & in Sacramētum iniurias, cū ergo in matrimonio variis de causis aliquis possit adigi ad proferenda verba, vel edenda signa expressiū consensus, nec tamen ei expediat interius p̄b̄ere consensum, vel etiam non possit p̄b̄ere legitimū, potest sine peccato ad graue malū evitandū proferre verba &c, licet non contrahat, vel Sacramentum conficiat, quod multō facilius in prāsentī materiā potest contingere: nam moraliter loquendo aliquis non facilē adgetur ad formas aliorum Sacramentorum proferandas, quarum prolatio iuxta communē modum humānā conuersationis non videtur utilis ad graue malū evitandum: signa verò consensus matrimonialis expressiū ad hoc sēpe possunt esse vtilia, poterū ergo sine peccato usurpari materialiter etiam sine intentione vlt̄riōris consentiendi, vel etiam si sciatūr interiorem consensum hīc, & nunc non esse legitimū.

Dices, ex his saltem videtur confici esse mortale huicmodi verba proferre, vel edere signa, si desit iusta ratio, & periculum gravioris mali: cū sit graue sacrilegium vti irritē formis aliorum Sacramentorum extra casū recentitum.

Resp. neg. sequelam, & dico esse discriben inter formas aliorum Sacramentorum & formam huius Sacramenti, quod alia Sacraenta habeant certam verborum formam iure diuino p̄scriptam, quae extra confectionem Sacramentorum communiter in humānā conuersatione adhiberi non solet, & proinde illā vti extra Sacraenta continet grauem irreuerentiam erga Sacramētum: signa verò, quae possunt esse expressiū cōtractus matrimonialis, ex hominū institutione solent ad varios alios fines in humānā conuersatione adhiberi. v.g. illa verba, accipio te in meā, possunt etiam iuxta hominū consuetudinem adhiberi solum ad declarādām benevoliām, item ad facētā recreationē cum aliquā, vnde, nisi informētur interiori cōsensu, non censentur forma huius Sacramenti, & proinde non potest dici fieri iniuria Sacramento, si haec verba etiam ad alios fines, vel ioci causa usurpentur.

D V B I V M V

*Vtrum matrimonium legitimē ante baptis-
mum contractū sortiatur rationem
Sacramenti, utroque coniuge baptis-
mum suscipiente.*

T R E S sunt de prēsenti quāstionē sententiae. Prima affert sortiā rationem Sacramenti per solam susceptionem baptisi, nullo etiam accedente consensu. tenet Palud. dīst. 26. quāst. 4. art. 3. respōns. ad 5. Sanchez lib. 2. de matrimonio

Prima sent. 39.
Palud.
Sanchez.

E c c e 2. disput. 9.

disput. 9. num. 5. qui plures citat, videturque S. Tho. distinct. 39. quæst. vnica art. 2. ad 1. vbi dicit matrimonium infidelium esse Sacramentum, non actu, quia non contrahunt in fide Ecclesiæ, sed habitu.

Secunda.

Ledesma.
Bellarm.Tertia.
Durand.
Vasq.

40.

Auctor ter
ciam am
pleteatur.
Improb. i.
sentent.

41.

Replicare
felliatur.

Secunda tenet fieri quidem Sacramentum, si accedat nouus consensus, vel prioris ratificatio, alias non. ita Petrus Ledesma de matrimonio qu. 59. artic. 2. dub. 3. Bellarm. lib. 1. de matrimonio cap. 5. in fine, & alij.

Tertia negat hoc matrimonium villo modo fieri Sacramentum. Durand. distinct. 26. quæst. 3. Vasquez disp. 2. de matrimonio cap. 10. num. 11. & sequentibus, & multi discipuli S. Thomæ, vt refert Ledesma dub. citato, qui censet esse probabilem, quod etiam censet Sanchez disp. citata, num. 3. in fine.

Hæc sententia videtur omnino verior. & quidem contra primam sententiam, quæ censet fieri Sacramentum nullo accidente consensu, probatur; Sacramentum matrimonij essentialiter consistit in contractu; contractus vero necessariò requirit consensum contrahentium, vt ex se constat, igitur præcedens matrimonium non potest sortiri rationem Sacramenti per solam baptismi susceptionem, consequentia probatur, ad Sacramentum matrimonij non sufficit contractus quocumque tempore initus, sed requiritur, vt ineat, quando dicitur confici, & recipi Sacramentum, cum ratio Sacramenti in matrimonio fundetur in ratione contractus, ergo.

Confir. vt ponatur Sacramentum matrimonij requiritur materia, & forma præfens, quæ non possunt dici adesse, quando suscipitur baptismus, si tunc non adsit consensus.

Dices semper inueniri implicitum. Sed id dici nequit: quia huiusmodi consensus implicitus neque potest asseri, quod ex rei naturâ insit baptismi eorum, qui matrimonium inierunt ante baptismum, cum natura baptismi non sit diuersa, quando suscipiens est coniugatus, à naturâ baptismi suscepti à non coniugato. Neque dici potest huiusmodi consensus implicitum inueniri, eò quod ex Christi institutione annexus sit baptismi coniugatorum.

1. Quia huiusmodi institutio ne levissimè quidem insinuat vel ab Ecclesiâ, vel à Patribus, vel à Doctoribus, & sine villo fundamento asseritur.

2. Potius contrarium habemus ex communis sensu, ex quo constat Christum euexisse matrimonium ad esse Sacramenti, vtique quando celebratur iuxta exigentiam contractus ciuilis: quando vero non est consensus per proprium actum contrahentium, qui saltem virtute remaneat, non potest dici celebrari, ergo non est dicendum Christum præter naturalem rerum exigentiam huiusmodi consensus implicitum annexuisse baptismo coniugatorum.

3. Baptismi suscepitio non potest dici continere implicitum contractum, & consensus, ex eo quod suscipitur ex præviâ voluntate matrimonium ratificandi, cum ea nec semper, nec necessariò habeatur ab eis qui etiam coniugati baptismum suscipiant.

Confir. potest aliquis ethnicus copulatus matrimonio habere difficultem comparem, à quâ, quantum in se est, liberissimè liberaretur; si autem potest ex aliorum relatu intelligere matrimonium infidelium solui posse per baptismum unius, qui antequam compars baptizetur, init re ipsa aliud

matrimonium, potestque talis baptismum eâ intentione suscipere, & perseverare in voluntate matrimonij dissoluendi aliud ineundo, qui proinde non potest dici habere voluntatem implicitam matrimonium ratificandi; eo autem in tali intentione perseverante potest alter baptismum suscipere, antequam prior re ipsa matrimonium cum aliâ inierit, quo casu non potest dici prior habere implicitum consensus, cum habeat dissensum virtuale ex præcedenti actuali non retractato prouenientem.

Confir. potest uterque, vel alter, dum baptizatur, velle aliud matrimonium inire (sive licet, sive illicitè) quo casu non potest dici, quod habeant implicitum consensus.

Dices, dici posse, cum suscipiant baptismum, qui in talibus subiectis continet implicitum contractum, sed id iam est refutatum, cum nec continet contractum matrimonij ex sua naturâ, neque ex Christi institutione.

Præterea implicitus consensus, & contractus vel debet præcedere collationem baptismi, vel debet censeri subsequi, vel certè comitari, si dicatur primum, non potest esse Sacramentum, cum baptismus sit ianua Sacramétorum, qui debet quod subiectum esse complectus antequam subiectum censeatur capax alterius Sacramenti. propter rationem nec potest dici Sacramentum, si contractus implicitus solum censeatur se concomitante habere ad rationem baptismi, ita vt quidem eodem planè tempore compleatur baptismus & consensus legitimus implicitus, tamen sine villo ordine ad se inuicem. restat ergo, vt dicatur, quod huiusmodi consensus censeatur naturâ subsequi baptismum, verum neque ratione talis consensus matrimonium præcedens potest dici fieri Sacramentum per susceptionem baptismi. quod ostenditur, ideo dicitur fieri Sacramentum, quod sortiatur firmatatem Sacramenti rati inter baptizatos: verum id non oritur ratione huiusmodi consensus, sed ratione baptismi etiam positi prius naturâ, quam censeatur ponи talis implicitus consensus, nam ratione baptismi in illo priore completi oritur, quod matrimonium contractum in infidelitate eam obtinet firmatatem, quam obtinet matrimonium contractum post baptismum, & proinde consensus implicitus eam non præstat efficaciter.

Ex quo patet, quod propter firmatatem talis matrimonij non sit fingendus implicitus consensus, ratione cuius matrimonij, antea contractum sortiatur rationem Sacramenti, clm videatur gratis singi. & quamvis poneretur firmitas vinculi matrimonialis, non peteretur ex eo consensus, sed ex baptismô prius naturâ posito, quam censeatur talis consensus aduenire.

Eadem tertia sententia probatur contra secundam ex ratione secundo loco factâ contra primam, quæ etiam contra secundam bene concludit. nec enim minus valet contra consensus expressum, quam contra , qui singitur implicitus.

Confirm. quo casu prior consensus non renatur, vel ratificatur, iuxta illam sententiam prius matrimonium non sit Sacramentum, & tamen eo casu habet omnem firmatatem, quam concepitur habere per ratificationem prioris matrimonij, posterior pars assumpti est communis, nec potest ab villo Catholico negari, ergo consensus expressus est inefficax, & ita non potest dici consensus, & contractus matrimonialis, pro quo

Notandum

45.
Contractus matrimonialis est contractus per quem efficaciter traditur vii dominium corporis alterius in ordine ad generationem prolixi: quod faciliter patet in conjugibus baptizatis, qui non ideo dicuntur inire matrimoniale contractum, quod ex affectu erga se inueniunt illum renouent, vel ratificent, quia huiusmodi actus non est efficax, nec efficaciter transfert dominium corporis unius ad alterum, cum iam ante illud perfecte possideatur, sed, ut patet ex dictis, per consensem, quem secunda tentativa requirit, ut praecedens matrimonium fortius rationem Sacramenti, dominium corporis non tradidit efficaciter, cum firmitas vinculi oriatur ex baptismo ipsa suscepito, non autem ex consensu etiam naturam baptismum subsequente.

Ex his patet matrimonium contractum in infidelitate nunquam fortior rationem Sacramenti, & firmitatem vinculi, qua post baptismum oritur ex tali contractu, non oriens ex ratione Sacramenti matrimonii, sed ex baptismo, ita ut vinculum reddatur insolubilis, eo quod sit vinculum matrimoniale Christianorum, seu baptizatorum.

Ex quibus inseruntur hos coniuges nunquam recipere gratiam sanctificantem matrimoniale ex opere operato, nec etiam recipere auxilia actualia, que non dantur ratione vinculi permanentis, sed ratione contractus, qui sit Sacramentum.

Dices, tales coniuges subeunt omnia onera fidelium conjugum, ergo ratio postular, ut recipiant gratiam ad illa subeunda, & proinde ut aliquam tandem ratione matrimonium eorum redditur Sacramentum; cum gratia sacramentalis non concedatur sine Sacramento.

Resp. neg. consequentiam, nam si nulla intercessisset dispensatio, ex rei natura etiam matrimonium infidelium eandem firmitatem fortirentur, & haberent eadem onera, nec tamen essent Sacra menta, vel conferrent gratiam sacramentalis; ergo propter illa onera non conceditur eis gratia sacramentalis, nec unquam fortiuntur rationem Sacramenti, quam non fortiebantur, dum ini rentur.

Confirm. quia posita divina concessione, qua in gratiam fidei, & religionis Christianae matrimonio contractante baptismum quibusdam casibus possunt dissolvi, per accidens contingit respectu contractus matrimonialis, quod hoc matrimonio reddantur magis insolubilia, quando coniuges baptizantur, scilicet propter multum unum status ipsius subiecti, quod per baptismum fortior statum Christiani, & coniugium est coniugium Christianorum; atque propter id quod per accidens se habeat ad priorem contractum, contractus, qui non fortiebatur rationem Sacramenti, cum poneretur, non debet postmodum eam fortiri, ex quo patet maiorem indissolubilitatem sponorii ex ratione Sacramenti propriè dicti seu conferentis gratiam sanctificantem, sed ex eo quod in gratiam fidei non concedatur ulterior potestas matrimonium soluendi, unde illud matrimonium fortius indissolubilitatem matrimonij rati inter baptizatos initia.

Dices matrimonium fidelium est Sacramentum, quia representant cōiunctionem Christi cum Ecclesia; hoc autem coniunctio etiam representan

tatur per matrimonium eorum, qui contrahentes in infidelitate postmodum baptizantur, ergo &c.

Resp.

Resp. neg. maiorem præcisè loquendo: quia etiam matrimonia antiquorum eandem coniunctionem representarunt, nec tamen fuerunt Sacra menta, ratio ergo est quod matrimonium sit à Christo evectum in Sacramentum, & proinde quando subiecta capacia illud invenit, simul recipiunt Sacramentum, alia non item, licet eorum matrimonium postmodum propter mutationem status eodem modo representet cōiunctionem Christi cum Ecclesia, quo matrimonium fidelium.

Ex quo patet non esse idem matrimonium esse ratum, & esse Sacramentum.

Dices, matrimonium infidelium non est ratum, & indissoluble, ed quod non sit Sacramentum, ut potest colligi ex cap. quanto de diuotis; ergo cum accidente baptismo sit ratum, efficitur Sacramentum.

48.
Cap. quatuor.

Resp. neg. assumptum: nam Pontifex cap. citato ita ait: *Etsi matrimonium verum inter infideles existat, non tamen est ratum; inter fideles autem verum, & ratum existit, quia Sacramentum fidei, quod semel est admissum, nonquam amittitur, sed ratum efficit coniugij Sacramentum, ut ipsam in coniugibus illo davante perdere; quibus verbis non vult matrimonium infidelium non esse ratum, quia non est Sacramentum, sed quia fidei Sacramentum ab eis non est admissum, nec vult matrimonium fidelium ex eo præcisè esse ratum, quia est Sacramentum, sed effici ratum, ex eo quod sit matrimonium eorum, qui Sacramentum fidei adserunt, id est, sunt baptizati, ubi ostendit firmitatem matrimonij peti ex ipso baptismo, per quem initur status Christianorum, quod latenter explicimus.*

Ad S. Thos. Resp. eum non videri fauere primæ, vel etiam secundæ sententiae: quia verbis relatis non vult matrimonium infidelium per baptismum subsequentem fieri Sacramentum, sed dicit esse Sacramentum habitualiter, quamvis non actualiter, quia scilicet ipse matrimonialis contractus poterat esse Sacramentum, nisi ex parte recipientium obstat sit defectus baptismi.

D. Thom.
non fauere
primæ, vel
secundæ
sententiae.

O V B I V M VI

Quis sit minister huius Sacramenti?

D V PLEX est hac de re sententia. Prior sent. Prior sent. affirmit. esse facerdotem. Guiliel. Parisiens. Canis. Eftius. 50. Prior sent. affirmit. esse facerdotem. Guiliel. Parisiens. Canis. Eftius. Dicitur. Cuiuslibet facerdotem, tenet Guilielmus Parisiensis lib. de Sacramentis, tract. de matrimonio, cap. 9. quest. 1. pro eadem citatur S. Thomas lib. 4. contra gentes cap. 78. & in 4. dist. 1. quest. 1. artic. 3. ad 5. 2. 2. quest. 100. artic. 2. ad 6. canique tuncit Canis lib. 8. de locis Theologicis cap. 5. 5. ostendam ergo. & alibi; insinuat Eftius dist. 16. qui plurimi argumentis eam mititur confirmare, quam sententiam Petrus Ledefma loco citando censet fuisse probabilem ante Tridentum, quamvis dicat post illud non videri sibi probabilem, censet etiam probabilem Barnes 1. parte quest. 1. artic. 8. q. dubitatur circa tertium, versu, secundò sciendum est.

Posterior assertit ipsos contrahentes esse ministros huius Sacramenti, est communis non sed unum recentiorum, sed etiam antiquorum, qui licet sub terminis à nobis propositis eam non tradant; tradunt tamen ipsa, dum passim materiali, & formalis matrimonij assignant ex parte contrahentium, quos dubio sequenti citabimus. quamvis

Posterior
vult effe ip-
pos contra-
hentes.
Est cōmu-
nis etiam
antiquorū.

Richard.

Palud.

Ferrav.

Sot.

Ledesm.

Bellarm.

Valent.

Henrig.

Sanchez.

Rebell.

Suar.

Vasq.

52.

Hæc sent.

prefertur.

Prob. 1.

Prob. 2. cx

Florent.

Confirm.

enim sit maxima sententiarum diuersitas in materia, & formâ huius Sacramenti assignandâ; in hoc tamen conueniunt, quod hæc assignent ex parte contrahentium; ex quo manifestè sequitur eos sentire contrahentes esse ministros huius Sacramenti, quod aperte tradit Richar. dist. 26. art. 4. quæst. 2. in resolutione quæstionis, & in responsionibus ad argumenta, Palud. distinct. 5. quæst. 2. artic. 2. in impugnatione circa 3. conclusionem, Ferrariensis in caput citatum 4. contra gentes; & fusius tradunt recentiores occasione sententiae Cani, Sotus distinct. 26. quæst. 2. artic. 3. §. hanc autem Petrus Ledesma de matrimonio quæst. 42. artic. 1. difficultate 4. conclus. 4. 6. & 7. Bellarm. lib. 1. de matrimonio cap. 7. Valentia disput. 10. quæst. 1. puncto 6. §. accedit postremo, Henriquez lib. 11. cap. 2. num. 7. qui id fusè explicat; unde cum alibi videtur indicare priorem sententiam, dicendum non velle parochum esse ministrum matrimonij quoad essentialia, sed eatus dici ministrum, quod ex officio assit, dum matrimonium solemniter celebratur, Sanchez lib. 2. de matrimonio disput. 6. num. 2. Rebellius lib. 2. quæst. 4. sect. 2. num. 6. Suarez tomo 3. in 3. partem, disp. 16. sect. 1. qui plurimis in locis etiudem tomis partim cam indicat, partim supponit, Vasquez de matrimonio disp. 3. cap. 4. & passim alij. quæ multitudo authorum in re pertinente ad essentialiam Sacramenti est maximi momenti.

Hæc sententia est omnino verior.

Probatur, Christus matrimonium euexit ad esse Sacramenti secundum exigentiam contractus, nec aliud iure diuino requiriuit ad rationem Sacramenti in baptizatis, quam quod requirit contractus matrimonialis, ut sit, & censeatur legitimus, seu validus; ut autem matrimonialis contractus sit validus, non requiritur alius præter ipsos contrahentes, ergo Christus non requiriuit alium ad rationem Sacramenti, & proinde contrahentes dici debent ministri huius Sacramenti.

Probatur 2. ex Concil. Florent. decreto de Sacramentis §. *Septimum est*, dicente: *Septimum est Sacramentum matrimonij, quod est signum coniunctionis Christi, & Ecclesie secundum Apostolum, causa efficiens matrimonij regulariter est mutuus consensus per verba de presenti expressum. Vnde ita possumus argumentari, matrimonio inter baptizatos inito, cui insunt ea, quæ ponit Concilium, nihil deest ad rationem Sacramenti; atqui insunt sine ullo sacerdotis ministerio per solas actiones contrahentium, ergo etiam sine ministerio sacerdotis nihil deest matrimonio ad rationem Sacramenti, & quod inde sequitur, sacerdos non est huius Sacramenti minister, sed contrahentes, qui id ponunt, ratione cuius exurgit substantia Sacramenti.*

Minor probatur, Concilium ita describit causam matrimonij, ut censeat eā posita poni matrimonium, alioquin eius doctrina videretur impertinens.

Confir. quia vult instruere Armenos de eo, quo posito legitimum censemur matrimonium. Major autem probatur, quia series verborum Concilij id requirit: *Septimum est Sacramentum matrimonij &c. & alioquin nullibi tradidisset id in quo inueniatur Sacramentum matrimonij, & quo posito illud Sacramentum censemur poni, quod tamen intendit, ut pater in omnibus aliis Sacramentis, in quibus tradit ea, quibus positis certum est confici Sacramentum.*

Confir. ex eo quod Concilium initio decreti de

Sacramentis, dicat: *Quoniam Ecclesiastitorum Sacramentorum veritatem sub hac dirigimus formula, ergo quæ tradit de matrimonio, tradit de matrimonij Sacramento.*

Confirm. argumentum, Concilium dicit: *Causa efficiens matrimonij &c. est consensus &c. ergo quisquis consensum praestat, est causa efficiens matrimonij; cum autem præstant coniuges, non sacerdos, vnde licet Concilium non expreſſerit contrahentes esse ministros huius Sacramenti, id tamen re ipsa significavit.*

Dices, Concilium ait: *Causa efficiens est consensus, & cetera, ceterum secundum sententiam, quam sequitur, debuisse dicere: forma, nam consensus non est causa efficiens contractus, ergo ex prædicta doctrina non sufficenter probatur intentum.*

Resp. neg, consequiam, siue velimus Concilium in posteriori parte decreti exprefse agere de vinculo matrimoniali, siue de ipso contractu, si enim interpretetur de vinculo, dicendum est agere de vinculo orto ex matrimoniali contractu, qui sit Sacramentum, cum eius scopus, & series id postuleret, ex quo habemus causam efficiens vinculi matrimonialis esse consensum exprefsum &c. scilicet contrahentium, & proinde ipsos contrahentes mediante suo consensu esse causam efficiens vinculi, & quod sequitur ipsum Sacramenti matrimonij, cum non possint esse causa efficiens vinculi orti ex Sacramento, nisi sint causa ipsius Sacramenti. idem sequitur si interpretetur de ipso contractu, ut ex dictis patet, vnde

Notandum Concilium non ita esse locutum, quod de ministro diuersa effent sententias, sed quod sciret varias esse sententias probabiles de materia, & formâ Sacramenti, & proinde noluisse determinare, quid sit materia, quid verò forma: sed docuisse consensum regulariter per verba de prædicti expressum esse causam efficiens matrimonij, & proinde matrimonium legitimè iniri (vitæ etiam in ratione Sacramenti, de quo ibi agit) per expressionem consensus contrahentium, atque ita ipsos contrahentes esse ministros Sacramenti. Dicit verò, *causa efficiens*, quia quidquid sit de formâ contractus, consensus commun modo loquendi optimè dicitur efficere contractum, ut ergo & tradaret, quidnam sufficeret ad legitimū matrimonij contractum, & simil abstinenter à determinatione questionis, que salu fide inter Scholasticos agitur de materia, & formâ, ita loquitur, ex quo aperte constat ipsum sentire Sacramentum perfici per eos, qui huiusmodi consensum præstant.

Probatur 3. ex Concil. Trident. less. 24. cap. 1. de Probatione matrimonij, ex quo constat matrimonium contractum in prædicti parochi, & duorum tertiū esse legitimū, & validū, atqui in tali matrimonio nō requiritur sacerdos, tanquam minister, ergo matrimonium, quod iuxta Concilium est legitimū, nō requirit sacerdotem ministrum, & qui matrimonium iuxta decretum Concilij initium est Sacramentum, igitur iuxta Concilium ad Sacramentum matrimonij non requiritur sacerdos, tanquam minister. Secunda subsumptio probatur, Concilium agit de Sacramento matrimonij, intenditque constituere quid requiratur ad matrimonium, non tantum ut est ciuilis contractus, sed quid requiratur, addit & sufficiat, ad illud confidatum in ratione Sacramenti.

Confir. vñ si quisque baptizatus contrahens iuxta formam à Trident. præscriptam censemur Sacramentum recipere. Prior verò subsumptio probatur:

tur: iuxta illud decretum non requiritur villa parochi actio, vt patet 1. ex verbis, 2. ex scopo Concilij requirentis presentiam parochi, & testium, vt de matrimonio contracto possit constare in foro Ecclesiae, & ut enuntiatur grauissima incommoda, que sequuntur ex matrimonij clandestinis, vt patet ex initio capituli citati, ad quod sufficit presentia parochi, etiamsi nullum aliud praestet ministerium, 3. communii iudicio sufficit presentia parochi muti, vel inuite assistens contractui, nullusque potest censere matrimonium contractum in presentia parochi, & testium non esse legitimum iuxta decreta Trid. quamvis pastor nihil pronuntiet.

Quæ omnia possunt confirmari ex variis responsionibus, & declarationibus Cardinalium in capitulum: nam circa illa verba, *Vel alij utrūm verbi, additur: Non pertinet ad substantiam matrimonij, ut parochus aliqua verba preferat video valer matrimonium,* quamvis verba exprimantia consensum prolatam sint tantum à contrabentibus, damnando parochus sit præfens & intelligit id quod agitur, hec dissentiat, & contradicat ex qua, & alia response habemus ad substantiam matrimonij etiam Sacramenti (de quo eo capite agit Concilium) non requiri, vt verba proferantur a sacerdote præsente, & assistente matrimonio; immo probatur illa verba, *ego vos coniunge,* non posse dici formam Sacramenti matrimonij, prout res communiter fit, & est consideranda nam cap. citato Concilium ita loquitur: *Vbi parochus viro & muliere interrogatis & eorum mutua consensu intellecto, vel dicat: ego vos in matrimonium coniungo.* Et ergo ante verba sacerdotis matrimonij contractus est perfectus; quandoquidem contrahentes in se inuenient considentes, & interrogati respondentes: volo illam habere in meam &c. communis modo procedendi non suspicunt suum consensum vñque ad prolationem verborum parochi, sed de præsenti illum exhibeant independenter à quolibet superuenturo; ita vt si præsisto tali consensu sacerdos quavis ex causa non proferret illa verba, subsisteret matrimonium, vt patet ex declarationibus Cardinalium, & communii iudicio, igitur verba postmodum prolatam non possunt esse forma Sacramenti matrimonij.

Confirm. nihil possunt operari quod antea non inueniatur, cum matrimonium, antequam profertur, non minus sit in solubile, quam illis prolatis: atqui forma Sacramenti matrimonij debet circa firmitatem aliquid operari, cum Sacramentum matrimonij in se dicat contractum, per quem traditum dominium corporis vnius alteri in ordine ad generationem.

Denique Concilium dicens: *Vel alij utrūm verbi usque receptione uniuseniusque pronuncie ritum,* fatis innuit illa verba non pertinere ad substantiam Sacramenti; quia illa loquendi forma indicat non requiri verba quoad sensum æquivalentia, quod tam necesse esset, si hæc continerent formam substantialem Sacramenti matrimonij. additum nullo modo nobis innotescere hæc vel similia verba sacerdotis à Christo esse præscripta, tanquam formam substantialem Sacramenti, sed solum esse ritum accidentalem institutum ab Ecclesia.

Nec dictis repugnat, quod legi Ecclesiastica possit constitui, vt certa verba sacerdotis requirantur ad valorem huius Sacramenti, quemadmodum Trid. requirit presentiam parochi: non enim ideo dicendum erit illa requiri ex diuinâ institutione. 2. non ideo sacerdos debet dici minister huius Sacramenti, cum datâ hypothesi illius verba non

sint futura forma matrimonij, sed solum quedam conditio necessaria ad hoc, vt consensus contraentium censeatur legitimus. cum enim contractus subsint potestati reipublicæ, illa potest certas conditions præfigere ex parte materie, sine quibus non censeatur legitima: potest similiter præfigere ex parte consensus, ad hoc ut censeatur legitimè præstitus. quæ ratione in quibusdam contractibus requiruntur verba propriæ dicta, in quibusdam requiruntur scriptura, interdum requiruntur, vt hæc hiant in presentia testium ad id euocatorum: quæ tamen conditions propriæ non sunt forma contractuum, neque is, qui scribit alienum contractum, vel præsens est, propriæ dicendus est contrahere, seu formam contractus ponere, & esse illius causa; sed solum est dicendus ponere conditionem lege positivâ necessariam ad hoc ut alij legitimè contrahant, & vt eorum consensus sit legitimus: ita in nostro casu dicendum est, non ideo sacerdotem ponere formam Sacramenti, & proinde esse Sacramenti minister, sed solum ponere conditionem necessariam, vt forma per contrahentes ponenda censeretur legitima.

Probatur 4. authores prioris sententie valde in- Prob. 4. constanter loquuntur, & modò docent verba ci- tata esse formam, modò verò benedictionem nuptiarum, & pleraque illorum argumenta hoc post- rius intendunt: cum tamen hæc inter se valde dif- ferant, vt patet ex Ritualibus, & benedictio detur coniugibus perfecto Sacramento matrimonij. vn- de eorum sententia refelli potest.

Ex dictis sequitur 1. sacerdotem etiam in pec- Coroll. 1. cato mortali assidentem matrimonio, quod est Sacramentum, vel benedicentem coniugibus, non committere notum peccatum mortale, quia non conficit Sacramentum. idque etiam verum est, li- cet aliqua eius verba ad validitatem Sacramenti matrimonij requirentur: cum ne quidem eo ca- su dicendus esset minister Sacramenti, vti iam ostendimus.

Aliqui assertur eos qui in mortali contrahunt Proba- vltra peccatum, quod committunt, tanquam indi- bilius contra- gine suscipientes Sacramentum, etiam ex eo capite mentes in mortali no- peccare, quod in mortali conficiant, sed alij pro- babilioris negant, eò quod non sint ministri confe- crati, seu ad id nullam receperint consecrationem.

Sequitur 2. id esse peculiarare huic Sacramento, quod dupli- partiale ministerium requirat. quod certè nullum est absurdum, aut paradoxum: si enim non est paradoxum contractum ciuilis ele- vatum esse à Christo ad esse sacramentale, neque est paradoxum eos esse ministros Sacramenti, qui sunt causa efficiens ipsius contractus, sed conve- nienter naturæ contractus id est assertendum: simili- ter assertendum est laicos esse ministros huius Sa- cramenti, item feminam esse partiale ministerium.

Contra resolutionem Obiectum 1. Flor. de- Obiectio 1. creto de Sacramentis §. hæc omnia Sacra- mента, tradit Sacra- menta perfici personâ ministri conferentis Sacramentum cum intentione faciendi, quod facit Ecclesia, igitur & hoc Sacramentum debet habere ministerium, & quidem Ecclesie.

Confir. 1. absurdum est ab administratione aliquius Sacramenti generaliter excludi Episcopum, vel sacerdotem.

Confir. 2. alioquin in matrimonio non necessariò requirentur verba, quod est contra Florent. supra.

Resp. etiam hæc inueniri ministrum, & quidem Resp.

Christi. ad hoc quod dicitur requiri ministrum Ecclesiæ

Resp. non requiri ministrum peculiariter ab Ecclesiâ institutum, & ordinatum, immo, quantum licet colligere, iuxta diuinam institutionem talis esse non potest: quia Sacramentum hoc est contractus, cuius causa efficiens sunt contrahentes. vnde

Dico ad priorem confirmationem Episcopum, & sacerdotem excludi ab administratione huius Sacramenti quod substantialia, neque id esse absurdum, nec debent in omnibus Sacramentis omnia esse similia, sed singula habent aliquid peculiare, quod vel in necessitate fundatur, propter quam singulare est baptismo, quod possit a quolibet conferri, vel fundatur in natura Sacramenti, ex quo oritur, quod Sacramentum penitentiae in ministro requirat iurisdictionem, eò quod exercetur per modum iudicij, cum ergo natura matrimonij consistat in contractu Christus Dominus illud eleuans ad esse Sacramenti conuenienter ipsius conditioni eos instituit ministros Sacramenti, qui sunt causa efficiens contractus, etiam feminam, quæ cum non prohibeat contrahere, non prohibetur Sacramentum, quod in contractu constitit, etiam confidere.

Contiua: Sacraenta sunt ceremonia sacra, quorum proinde celebratio spectat ad ministros specialiter confeccatos, & ordinatos.

Resp. quod dicitur de ministro non esse universaliter verum, propter rationem scriptae allatam.

Dices, Florent. supradicat, indicat ad Sacramentum unum ministrum sufficere.

Resp. Concilium nolle, per se loquendo, unam numero personam in omnibus Sacramentis sufficere, sed solùm velle tradere requiri ministrum, qui saltem confusè intendat facere, quod per talē ritum in Ecclesiâ fieri solet, siue ille minister sit una persona, siue plures, à quo Concilium eo loco abstrahit.

Ad secundam confirmationem principalis argumentum

Resp. verba propriæ dicta non requiri ad rationem Sacramenti matrimonij, ut satis pater ex ipso Concilio Florent. *Septimum est Sacramentum.* quando ergo requiri et verba non intendit per id semper requiri verba strictè sumpta, sed saltem ea, quæ in ratione signi verborum vices supplant.

Obiectio 2.

Obiectio 2. quod iuxta Trid. sedl. 24. cap. 1. de reformatione matrimonij sacerdos dicat hæc verba: *Ego vos in matrimonium coniungo,* idque tanquam minister Ecclesiæ, quæ non videntur alia de causa adhiberi, quam ut sint forma Sacramenti.

Resp. per hæc, vel similia verba sacerdotem declarare contrahentes legitimè coniunctos, quasi diceret: vos coniunctos declaro, & proinde, illa non continere formam substantialiæ Sacramenti matrimonij.

Nec obstat, quod in quibusdam Episcopatibus dicatur: ego tanquam Dei minister vos in matrimonium coniungo; quia non idcirco ea verba continent formam substantialiæ: nam etiam declaratio legitimæ matrimonij initi in facie Ecclesiæ, bene potest fieri à sacerdote, ut ministro Dei, & Ecclesiæ.

Obiectio 3.

Obiectio 3. iuxta nostram sententiam sequitur sacerdotem solūm esse ministrum cuiusdam ritus accidentalis, & accessorijs ipsius Sacramenti matrimonij, scilicet benedictionis, quod videtur absurdum.

Resp. id non esse absurdum: quamvis enim matrimonium in Ecclesiâ sit Sacramentum, quia sacramen*tum* iuxta conditionem contractus celebratur quoad substantialia per ipsos contrahentes, nullamque peculiare requirit ceremoniam, ad maiorem eius venerationem, & ut tanquam res facta tractaretur à fidelibus, Ecclesia prudenter qualiam ceremonias instituit, quæ per sacerdotem faciuntur ministru adhibentur, & cum hoc argumentum opponatur ratione benedictionis nuptiarum, apercitè conflat nihil concludere, cum benedictio nuptiarum communiter sit in sacro post fulcepsum Sacramentum matrimonij etiam iuxta eorum principia, qui censem formam esse illa verba: *Ego vos coniungo &c. 2. cum nuptiæ secunda nō soleant benedic, quas tamen constat esse Sacramentum, si celebrentur iuxta ritum Concilij Trid. Addit. Concil. cap. 1. citato hortari, ut coniuges ante benedictionem sacerdotalem in eadem domo non cohabitent, ex quâ loquendi formâ patet ante huiusmodi benedictionem matrimonium esse contractum etiam iuxta Concilij decretum, & proinde Sacramentum.*

Obiectio 4. quod fidèles in statu peccati mortali clandestine contrahentes ante Trident. non existimarent se sacrilegos, quod etiam approbat Palud. dist. 5. quæst. 2. art. 2.

Resp. 1. de eo non ita constare.

Resp. 2. fortè id prouenisse, quod pastores non sat inculcarent obligationem status gratiæ ad matrimonium contrahendum, ex quo ignoranta inuincibilis mortalium ortum habere potuit, quid senserit Palud. constat ex ipsomet loco in argumentis circa tertiam conclusionem, ubi aperte docet sacerdotem benedicere non esse ministru huius Sacramenti, sed solūm adhibere quiddam sacramentale, ad id quod obiectur.

Dico Palud. optimè posse intelligi de contrahentibus, ut ministris, quod scilicet non possent mortaliter tanquam ministri, si hoc Sacramentum in mortali conficiant, quod solūm ad eius scopum faciebat, ut patet ex eius discursu.

Obiectio 5. Concil. Lateranense sub Alexandro 3. cap. 7. & refertur cap. *cum in Ecclesiâ, de monia, deplorat quod pro benedictionibus nubent, seu alijs Sacramenti aliquid requiratur, igitur censem benedictionem nuptiarum, quæ sit à sacerdote, esse Sacramentum, & Concil. Vienense, & refertur in Cleméntina, religioſi §. 1. de priuilegijs, ponit in eodem ordine Sacramentum nuptiale extrema, vel Eucharistie ministrare, & matrimonia solemnizare. 3. in Bulla Martini 5. in fine Concilij Constantiensis solemnizatio matrimonij vocatur Sacramentum.*

Resp. ipsa loca consideranti facile patere illa nihil virgere contra communem sententiam: nam cap. *cum in Ecclesiâ, citato ita habetur: Horribilissimum est quod in quibusdam Ecclesijs locum venalitas perpetetur habere, ita ut pro Episcopis, vel Abbatibus, seu quibuscumque personis Ecclesijs ponendis in sedem, siue introducendis presbyteris in Ecclesijs, nec non et pro sepulturis & exequijs mortuorum, & benedictionibus nubentium, seu alijs Sacramentis aliquid regatur, ex quo patet benedictionem non esse magis dicendam Sacramentum in vulgari acceptione Theologorum, seu signum gratiæ sanctificantis ex opere operato collatiuum, quam sepulturam, & exequias mortuorum, cum eadem serie recensentur, cum ergo certum sit priora non esse Sacramenta propriæ dicta, non est, quod dicamus ex eo loco colligi*

colligi benedictionem nuptiarum esse Sacramentum propriè dictum, vñterius vero dico per illas voces, *seu alijs Sacramentis*, Concilium nolle determinare significare Sacraenta in vulgari significacione accepta, sed in genere velle significare quamlibet sacraen ceremoniam, sive ea sit Sacramentum strictè sumptum, sive non: quia scopus Concilij fuit reprobare exactionem rei temporalis pro exhibitione spiritualium, qualia sunt etiam ea, quæ vocantur sacramentalia, vt chrismati benedictione, consecratio templorum, altarium, & calicis &c. In Clementina ita habetur: *Religiosi, qui clericis, aut laicis Sacramentum vñctionis extrema, vel Eucharistie ministrare, matrimonium solemnizare &c. aut qui excommunicatos à canone absolvunt &c. presumferint*, ex quo patet solemnizationem matrimonij non annumerari Sacramento extrema vñctionis, quod ea sit Sacramentum, sed quod etiam prohibeat religiosis, sicut administratio supradicorum Sacramentorum: quemadmodum ab excommunicatione non ideo dici potest esse Sacramentum, quod ijsdem annumeretur, & similiter religiosis prohibeat. In Bullâ Martini 5. art. 11. ita habetur: *Vtrum credat, quod Christianus contemnens susceptionem Sacramentorum confirmationis, vel extremæ vñctionis, aut solemnizationis matrimonij peccet mortaliter, quæ verba: aut solemnizationis matrimonij, non coniunguntur cum voce, Sacramentorum, sed cum voce, susceptionem, hoc sensu: suspectus de heresi (de quo ibi fit mentio) interrogetur, num credit, quod contemnens susceptionem Sacramentorum confirmationis, vel extremæ vñctionis, vel susceptionem solemnizationis matrimonij peccet mortaliter. quamvis enim benedictio non sit Sacramentum, quia tamen non potest sine graui peccato contemni (quod tamen aliqui faciebant vel iudicabant fieri posse) ideo alij annumeratur.*

Obiectio 6. Concil. Coloniense parte 7. cap. 40. agens de matrimonio dicit: *Quod Sacramentum si quis sicut decet accepit, accidente sacerdotali precatio confert donum spiritus quo vir diligit uxorem amorem castum.*

Resp. Concil. nolle precatio sacerdotis esse formam substantialiem huius Sacramenti, sed debere adhiberi iuxta ritum Ecclesie ad hoc, vt matrimonium sine peccato ineat, & proinde coniuges non posse illam voluntarie omittere.

Obiectur Enchiridion eiusdem Concilij tract. de matrimonio §. *verbū itaque, sed ibi nihil habet, quo significet verbū, per quod Sacramentum hoc conficitur, debere ab ipso sacerdote profiri: solum enim dicit, non quodcumque verbū sufficere ad Sacramentum, sed requiri illud, quo in Domino copulentur, seu quo censeantur auspicari rem diuinam. Id tamen videtur indicare eodem tract. §. de ministris, vbi censem ministrum huius Sacramenti esse sacerdotem, sed optimè potest intelligi de ministro ritus accidentalis, seu benedictionis. quæ ratione etiam potest intelligi pastorale Mechliniense in rubrica de ritibus matrimonij, vbi sacerdotem vocat ministrum huius Sacramenti.*

Obiectur 7. Euaristus Pontifex epist. 1. ad Episcopos Africanos requirit, vt vxor benedicatur a sacerdote, additique alia, subiungens: *Aliiter vero presumpta non coniugia, sed adulteria, vel contubernia, vel supra, vel fornicationes patiūs, quād coniugiaesse non dubitate.*

Resp. 1. ex illis solum ut summum posse confici matrimonium aliter contractum non esse vali-

dum, non vero benedictionem esse formam substantialiem Sacramenti.

Resp. 2. hæc à Pontifice dicta per exaggerationem, vt doceat & inculpet matrimonia sine benedictione sacerdotali celebrata esse illegitima, id est, cum peccato, sine ritu Ecclesiastico contracta. Cetera talia coniugia esse adulteria nemo potest dicere, qui fateatur esse valida, prout etiam agnoscunt hi, qui censem non esse Sacraenta, & ideo dicendum est, cum ex Concil. Trid. cap. 1. de reformatio- ne matrimonij citato constet matrimonia clandestina ante Trid. contracta fuisse valida, non posse vocari à Pontifice adulteria, quia non sunt Sacraenta, sed ita vocari per exaggerationem, quia illicite ineuntur.

Obiectio 8. Innocentius 1. epist. 9. ad Probum docens matrimonium fundari diuinâ gratiâ, quando celebratur.

Resp. Pontificem non ita dicere, sed hoc modo: *Statutum fide catholica suffragante illud esse coniugium quod primus erat gratiâ diuinâ fundatum. Addit. 1. quod licet ita dicer, ut assumitur, non sequeretur benedictionem esse formam Sacramenti & ad eius valorem requiri: quia quoad substantialia dici potest celebrari etiam sine vñlla solemnitate.*

Obiectio 9. Tertullianus libr. 2. ad uxorem, in fine, significat illud matrimonium esse Ecclesie Sacramentum, quod Ecclesia conciliat, scilicet per suum ministrum.

Resp. neg. id indicare, solum vult esse felix matrimonium, quod Ecclesia conciliat, id est quod à fidelibus in Ecclesie contrahitur, quod non vult ideo esse Sacramentum, quia celebratur à ministro ab Ecclesie peculiariter deputato, sed quia contrahitur à fidelibus.

Obiectio 10. Ambr. epist. 70. paulò post principium: *Cum ipsum coniugium velamine sacerdotali, & benedictione sanctificari eportat, quomodo potest coniugium dici, ubi non est fidei concordia?*

Resp. ex eo quod addat: *velamine, patere Ambros. non loqui de aliquo pertinente ad substantialiam Sacramenti matrimonij, oportet ergo sanctificari sacerdotali benedictione, non quod illa conferat gratiam ex opere operato, sed quod per illam sacerdos preceperit pro coniugibus, ut sancte in statu coniugal versentur.*

Obiectio 11. S. Tho. locis citatis.

Resp. ex Ico citato 2. 2. nihil colligi: non enim vult esse Sacramentum, quod ministretur à sacerdote, sed solum docet pro matrimonio, in quantum est Ecclesia Sacramentum, non posse pecuniam accipi, quod verum est, licet contrahentes sint ministri huius Sacramenti.

Dices ibidem addit: *Et ideo secundum iura prohibetur, ne pro benedictione nuptiarum aliquid exigitur, quibus verbis, si cum antecedentibus conferantur, videtur indicare matrimonium fortior rationem Sacramenti per benedictionem sacerdotalem.*

Resp. quod S. Thom. non existimauerit sacerdotalem benedictionem esse formam huius Sacramenti, paulo post ex ipsomet ostendemus: ad id, quod obiectur dico, eum non ideo velle non posse pecuniam accipi pro benedictione nuptiarum, quod censem per illam conferri Sacramentum matrimonij, sed quod fit ritus sacer in eo Sacramento ex institutione Ecclesie adhiberi solitus, pro quo nihil licet temporale exigere, vt docet D. Tho. art. citato.

Ad locum ex 4. adductum

66.

Obiectio 8
ex Innoc.

67.
Obiectio 9
ex Tertull.

68.

Obiectio 10
Resp.

69.
Obiect. 11
Resp.

Explanat
S. Thom.

Resp.

70.
Ad locum
ex quarto
adductum.

Resp. eum aperte indicare secundam sententiam : cùm enim S. Thom. docuisset omnia Sacra menta verbis constare, & in quinto argumen to obiecisset non esse necesse verba in Sacramento matrimonij inueniri, Respondebat matrimonium, secundum quod est in officium naturæ, non habere aliquam formam verborum, sed secundum quod est Sacramentum in dispensatione ministro rum Ecclesiæ consistens habet aliqua verba, vbi quidem videtur requirere verba propriæ dicta ad rationem Sacramenti matrimonij, non tamen pro lata à sacerdote, sed ab ipsis contrahentibus, quod patet ex textu, cùm dicat illa esse verba exprimen tia consensum, quæ vtique ab ipsis contrahentibus proferuntur.

Dices addit: Et iterum benedictiones ab Ecclesiæ in pitut.

Resp. id à nobis facere, cùm enim dicat: Eritem, supple, adhiberi solent in Sacramento matrimonij, benedictiones, satis ostendit eas non esse formam matrimonij, cùm accedant matrimonio perfecto. 2. cùm dicat illas institutas ab Ecclesiæ, ostendit non esse formam Sacramenti, quæ debet à Christo instituti.

Dices S. Thom. ait: Secundum quod est Sacramentum in dispensatione ministrorum Ecclesiæ consensus, quibus verbis indicat minister huius Sacramenti esse sacerdotem, qui solet vocari minister Ecclesiæ.

Resp. neg. pro quo

Notandum in Sacramento matrimonij duo inueniri prout in Ecclesiâ celebratur; unum substantiale, sine quo Sacramentum est inutilidum, alterum accessorium, quoad prius contrahentes sunt ministri, & in quantum conueniunt non tantum ad civilem contractum in eundem, sed ad Sacramentum, possunt dici ministri Ecclesiæ, & matrimonium per baptizatos celebratum potest dici esse Sacramentum, in quantum est in dispensatione ministrorum Ecclesiæ: minister accessorij est sacerdos, vt aliquoties dictum est, ex his potest intelligi S. Thos. as in 4. dist. 39. quæst. vniçā, art. 2. ad 1.

71.
Responsio
ad argumen-
tum ex quar-
to contra
gentes.

Similiter dico id quod ex 4. contra gentes ad ducitur, non patrociari priori sententiae: ibi enim agens de matrimonio dicit: In quantum vero ordinatur ad bonum Ecclesiæ, poterit quod subiacet regimini Ecclesiæ ea autem, quæ populo per ministros Ecclesiæ dis pensantur, Sacramenta dicuntur: matrimonium igitur secundum quod consistit in coniunctione maris & femme intendentium prolem ad cultum Dei generare, & educare est Ecclesiæ Sacramentum, unde & quodam benedictio nubentibus per ministros Ecclesiæ adhibetur, quibus verbis indicat ipsos contrahentes esse ministros huius Sacramenti quoad essentialia, cùm dicat Sacramentum matrimonij consistere in eorum coniunctione &c. quæ non alter sit, quam mutuo eorum consensu, & dicat: Vnde & quodam benedictio &c. quibus verbis indicat benedictionem solùm esse aliquid accessoriū, & pertinens ad solemnitatem accidentalem matrimonij, cumque dicat eam solam per ministros Ecclesiæ adhiberi, satis often dit eos solius ritus accidentalis matrimonij esse ministros, per priora ergo verba: Ea autem, quæ populo per ministros Ecclesiæ dispensantur Sacramenta dicuntur, nihil aliud vult, quam bene colligi contra dictum matrimoniale esse Sacramentum, tum quia subiacet Ecclesiæ regimini, tum quia Ecclesia constituit, vt in eius celebratione ministri Ec-

clesiæ aliquos ritus sacros adhibeant, quod non aliunde pronenit, quam ex eâ persuasione, quæ Ecclesia semper existimauit contractum civilem matrimoniale fidelium euenctum esse ad esse Sacramenti, videri potest Ferrariensis in cap. citatum §. aduersendum secundo, vbi dicit nullum actum ministeri Ecclesiæ esse de essentiâ Sacramenti matrimonij, sed tantum actus contrahentium secundum S. Thom. & quod matrimonium dicitur per ministros Ecclesiæ dispensari secundum aliquid accidentale.

Ex quibus patet loca S. Thom. citari solita partim pro nobis facere, partim non patrocinari alteri sententiae, præter quæ sunt alia, quibus nostram sententiam aperte videntur tradere.

Nam licet ad rationem Sacramenti matrimonij videatur requirere verba propriæ dicta; tamen censem ea esse contrahentium, in 4. dist. 26. q. 2. art. 1. ad 1. expressè docet verba exprimentia consensum esse formam huius Sacramenti, non autem benedictionem sacerdotis, quam censem solam esse sacramentale quoddam, & dist. 28. quæst. vniçā art. 3. cùm quæ si uisset utrum consensus per verba in occulto faciat matrimonium,

Respondet de essentiâ Sacramenti matrimonij tantum esse consensum expressum per verba, cetera autem esse de solemnitate, videri potest in additionibus quæst. 45. art. 1. in corpore & insoluti nibus argumentorum.

Ex his omnibus patet argumenta, quæ magno numero congeruntur, non videri ullam probabilitatem priori sententiae tribueri, idcoq; à p. risque notari. Sotus dicit non esse sustentabilem, Rebellius censem esse temerariam, Valsquez dicit notâ dignam, Valent. & Bellarm. omnino falsam: & certè si perpendatur doctrina Concil. Florent. parum videtur probabilitatis habere, quamvis Canus, & quidam alij illud à se facere existimunt, censeo etiam Trident. à nobis citatum eidem plene aduersari.

D V B I V M VII.

Quænam sit materia & forma huius Sacramenti.

V A R I A E sunt haec de re sententiae.

Prima censem consensum contrahentium esse materiam, formam vero esse verba consensus expressissima. tenet Navarr. cap. 22. num. 20. Valent. disp. 10. quæst. 1. puncto 6. dicens esse communem Canonistarum, ex quibus plures citat Sanchez libr. 2. de matrimonio disp. 5. numer. 2. tenet etiam Rebellius lib. 2. citato quæst. 4. sect. 3. num. 12.

Secunda è contrario assit verba contrahentium esse materiam, consensu vero formam, ita Major in 4. dist. 26. quæst. 1.

Venit utraque hæc sententia videtur omnino improbabili: cùm prior constituerit totalem materiam Sacramenti insensibilem, nam consensus, prout distinguuntur contra verba, nullo sensu exterioro potest percipi: secunda vero ponat totalem formam insensibilem, id autem est contra communissimam Doctorum sententiam, qui censem materiam Sacramenti, item & formam physicam esse

esse aliquid sensibile, quod saltem requirit aliquid materie esse per se sensibile, prout distinguitur à formâ.

Secundò. Præterea vtraque sententia condistinguunt consensus à signis illius expressiuis, quod tamen in ordine ad humanos contractus fieri non debet, cùm hæc sint spectanda per modum viñus, & vñus in genere moris constituant.

Confim, neque consensus interior, prout distinguitur, à verbis, potest dici signum practicum humañum, nec vicissim ipsa verba, prout distinguita ab interiore consensu; sed tum denum, quando sumuntur per modum viñus in genere moris constat vñus signum practicum obligatorium.

Tertia sententia censet verba prioris (scilicet vt informata interiori consensu) esse materiam huins Sacramenti, formam vero esse verba posterioris. tñat Richard. dist. 26. art. 4. quæst. 2. ad 1. Angelus verbo matrimonium i. num. 2. Vñct. num. 245. & alij.

Quarta tenet signa consensus expressiua sibi inuicem esse materiam & formam secundum diuerſas considerationes: censet enim esse materiam, prout sunt traditio corporis proprii in ordine ad generationem, formam vero prout significant acceptationem traditionis ab altero factæ tener. Sotus dist. 26. quæst. 2. art. 2. responsione ad 1. Belalrm. libert. 1. de matrimonio cap. 6. §. si igitur, Suarez tomo 3. disp. 2. sect. 1. conclus. 3. Sanchez disp. citata numero 6. qui plures citat, Rodriguez tomo 1. summa cap. 215. vel 216. numero 3.

Quinta assertipſa corpora contrahentium esse materiam, formam vero esse consensum externis signis expressiū, ita Palud. dist. 26. quæst. 4. art. 3. ad 2. Adrian. quæst. 1. de matrimonio §. ad rationes, versu, ad secundum principale, Couarr. 2. parte epitomes 4. decretalium cap. 1. §. vñco, num. 8. qui plures citat, Vasquez tomo 2. in 3. partem disp. 129. cap. 1. num. II. & tomo 4. disp. 3. de matrimonio cap. 5.

Dico i. tertia sententia non assignat sufficien-tem rationem materie, & formæ in hoc Sacra-mento, quia iuxta illam non potest assignari quid sit materia, quid vero forma, quando consensus omnino simul præstat, quod fieri potest, quando matrimonium initur per copulam carnalem ex affectu maritali: materia vero, & forma ita sunt assignanda in Sacramentis, ut quandocumque Sacramentum inuenitur, ibi sit inuenire materiam & formam.

Dico 2. duæ postremæ sententiae sunt proba-biles, iuxta quæ assignatur materia, & forma sensibilis, assignatur etiam materia certa, & certa forma, quæ quolibet euentu possit inueniri, & huiusmodi materia, & forma assignatur conformiter naturæ contractus.

Probatur vero peculiariter quinta sententia, matrimonium est alegatum ad esse Sacramenti iuxta naturam contractus, ergo conuenienter dici potest formam huius Sacramenti esse consensus exterioris declaratum, materiam vero esse ipſa corpora contrahentia, cùm in contractu id, de quo conuenit, sit & dicatur materia contractus, & ipſe contractus sit aliquid, per modum formæ se habens, consistens in consensu reciproco in idem sub obligatione conuenientium: vnde in praesenti conuenienter dici potest consensus esse formam

Sacramenti; corpora vero, quæ per contractum traduntur, esse materiam.

Dices, quando quæritur materia huius Sacra-menti, intelligitur materia ex quâ, & intrinsecè constituens Sacramentum: corpora vero contra-hentum solidum sunt, & dicuntur materia circa quam versatur contractus, atque ita extrinseca contractui, & proinde Sacramento quod in contractu inuenitur.

Resp. corpora esse quidem extrinseca contra-ctui præcisè, & nudi secundum substantiam spe-ctato; poſte tamen conuenienter dici materiam ex quâ ipsius Sacramenti, quia Christus non ele-vavit ipsum actum ad esse Sacramenti specta-tum in abstracto, sed spectatum cum suo termino, ergo videtur constituisse, ut id, quod se habet per modum obiecti, & materie circa quam versatur ipse contractus, pertineat intrinsecè ad rationem Sacramenti; cùm autem non possit dici perti-nere per modum formæ, pertinebit per modum materie.

Vt vero etiam quarta sententia probetur,

Notandum quod licet contractus sit quædam forma, si comparetur cum materiâ circa quam ver-satur, in ipso tamen contractu possit inueniri aliiquid se habens per modum materie, & aliiquid per modum formæ.

Nam quando duo conueniunt in eandem rem, inuenitur oblatio, & traditio eiusdem rei, item acceptatio oblationis, vel traditionis, ita ut morali hominum iudicio acceptatio conatur affice-re & determinare oblationem, & traditionem: & quia in contractibus onerosis oritur obligatio ex parte vtriusque, consensus in singulis debet sortiri rationem oblationis, vel traditionis, & accepta-tionis, diuersâ ratione.

Est traditio vel oblatio, quatenus is, qui illum præbet, offert aliiquid alteri, vel tradit, & quatenus est motus ab ipso in alterum: est vero accep-tatio, quatenus censetur traditioni alterius &c. aduenire.

Ex quibus probatur quarta sententia: in con-tractu matrimoniali inuenitur traditio proprij taur. corporis, quæ sit alteri in ordine ad generationem, & similiter inuenitur acceptatio, quorum vñus optimè dici potest habere rationem materie, alterum rationem formæ, & quidem eō commodius, quod in hac sententiâ materia, & forma Sacra-menti sunt intrinsecæ contractui.

Dices, iuxta hanc sententiam in idem incident materia, & forma, quod tamen est alienum à Sa-cramentis.

Resp. ita dicendum, quia Sacramentum hoc id habet peculiare quod sit contractus, in quo con-sensus exterioris declaratus dici potest materia, ut subit rationem traditionis, & potest dici forma, ut subit rationem acceptationis.

Contra 1. iuxta illam sententiam dicendum est formam particiale interdum præcedere materiam, cùm scilicet vñus consensus precedit consensum alterius.

Respondeo non esse inconveniens, quod pre-cedat tempore; semper enim in ratione accep-tationis censetur natura subsequi traditionem, & illam respicit tanquam aliiquid aduenient. si-mile quid videmus in formâ baptismi, que li-cet prius finiatur, quam fiat ablutio, illam ref-picit, & vbi posita est ablutio, censetur eam in-formare.

Contra

Replyca altera.

Contra 2. est, quod traditio in matrimonio sit conditionata, si videlicet vicissim tradas, & per consequens ipsa inuoluat acceptationem, & ita forma inuoluatur in materia.

Resp.

Resp. inuoluui quidem reipsa in consensu matrimoniali qui est traditio, tamen secundum rationem traditionis non dicere acceptationem, & proinde secundum eam rationem posse constitui materia, formam vero secundum id, quod est acceptatio.

81.

Ex dictis iuxta quintam sententiam sequitur, quod corpora contrahentia concurvant ad collationem gratis sanctificantis, tanquam pars materialis Sacramenti.

Aduerte corpora, quæ dicuntur materia huius Sacramenti, vel saltem materia circa quam, non esse sumenda tanquam quid inanimatum, cum ipsa persona sunt, quæ obligant se ad reddendum debitum: ergo ipse sunt id de quo initur contractus in ordine ad debitum coniugale, & quæ sibi inuicem obligantur ad vitam socialem. communiter tamen corpora dicuntur esse materia circa quam, quia corpus possimum deseruit actu coniugalium.

Corollar. 1.

Ex quartâ, & quintâ sententiâ sequitur dari duplum materiam partiale, & duplum formam partiale huius Sacramenti, non eo sensu, quod ex materia partiali, & formâ partiali exurgat Sacramentum saltem imperfectum, quemadmodum variorum sententiâ ex singulis vniuersitibus, cum suis formis exurgunt partialia Sacra menta, quæ simul sumpta conflant totale, & quemadmodum ex consecratione panis exurgit Sacramentum etiam non accedente consecratio ne vini; sed quod ad rationem huius Sacramenti sit necesse intervenire traditionem, & acceptationem singulorum, ita ut si unus solus vel tradat, vel acceptet alterius traditionem, non sit futurum etiam partiale Sacramentum.

Coroll. 2.

Ex omnibus sententijs, & communi iudicio sequitur consensus ita requiri ad essentiam Sacramenti matrimonij, ut absque eo Sacramentum consistere nequeat, cum essentialiter consistat in contractu.

Petitio.

Potes, num status ipse, & vinculum maritale absque tali consenti possit suscipi? Extra controveriam est hoc vinculum non posse humanâ potestate induci citra consensum eorum, qui coniunguntur, cum humana potestas non videatur esse sed usque extendere ut possit aliquem obligare ad perpetuam vitam cum alio consuetudinem in ordine ad generationem sine eiusdem consensu.

Controversia ergo est de potestate diuinâ, num scilicet Deus possit aliquos indissolubiliter vinculo coniugali copulare, nullo interveniente eorum consensu, negat Sanchez libr. citato disp. 26. nu. 5. sed probabilius plures afferunt.

Probatur, Deus tanquam supremus omnium Dominus potest viro tradere dominum corporis feminam in ordine ad generationem, & è contra tradere feminam dominum corporis viri, & in illis inducere summan & perfectam obligationem absque eorum consensu: sed nisi sit quæstio de nomine, illi statui nihil debet ad statum coniugalem seu matrimoniale, ergo.

Confirm. status matrimonialis solùm respicit consensus partium & contractum, earumdem per modum causæ effectiua extrinsecæ, quam causam Deus suppleret; nec potest adferri solida ra-

tio, cur Deus non possit inducere in aliquibus obligationem, quam proprijs actibus sibi possunt imponere.

Dices, obligatio orta ex voto illud solùm extrinsecè respicit tanquam causam effectiua moralis, nec tamen potest suppleri per Deum, seu Deus non potest efficere, ut vinculum voti sit in aliquo, nisi s' voverit, ergo.

Respondeo negando consequentiam, quia obligatio voti est obligatio promissionis & proinde dicit essentiale ordinem ad promissionem, & per consequens nulli potest inesse, nisi promiserit, ut patet ex terminis: obligatio vero vinculi coniugalis non dicit similem ordinem ad contractum: quia si concipiamus mare, & feminam sibi in uicem obligatos praesertim firmiter in ordine ad generationem, inueniemus vinculum maritale, poteruntque dici maritus, & vxor, & eorum status nullam aliam rationem participabit, quam matrimonialis.

Nec argumenta allata à Sanchez urgunt, quia aliqua solùm probant matrimonium sumptum pro contractu non posse initiare consensu, de quo varij autores sunt intelligendi, cum dicunt consensum esse de essentiâ matrimonij: loquuntur enim de matrimonio in fieri, non vero in facto esse, seu de vinculo permanente.

Alia vero assumunt, quod est probandum, scilicet vinculum matrimoniale esse relationem, cuius fundamentum sit contractus matrimonialis, seu consensus.

D V B I V M VIII.

Quænam signa requirantur pro forma huius Sacramenti?

CONSTAT pro matrimonio, ut est quidam contractus civilis, sufficere quævis signa sufficienter expressiva consensus maritalis, sive eas sint verba propriæ dicta, sive nutus, sive alia actiones, sive etiam taciturnitas, cum illis omnibus modis ex rei naturâ contractus inter homines iniuri possint; & in hoc contractu nihil peculiare inueniuntur, propter quod repugnat eius conditioni omnibus illis modis iniuri.

Confir. matrimonium inter ethnicos contractum nutibus, vel alijs signis omnium iudicio est validum.

Quæstio ergo est de formâ matrimonij, quatenus sortitur rationem Sacramenti, in quâ omisâ ea sententiâ, quæ constituit sacerdotem ministrum huius Sacramenti, cuius verba propriæ dicta requirit pro forma Sacramenti:

Alij requirunt verba, quod videtur sentire S. Tho. in 4. dist. 1. quæst. 1. art. 3. ad 5. dist. 26. qu. 2. art. 1. ad 1. dist. 28. quæst. vixit art. 3. sententia Estis dist. 26. §. 11. retentâ communior sententiâ de ministro.

Verum communior sententia docet sufficere qualibet signa sufficienter expressiva consensus, minor & regius sententia.

Probatur 1. ex Florent. decreto de Sacramentis §. septimum, dicente: *Causa efficiens matrimonij regulariter est mutuus consensus per verba de presenti expressus, quo loco addens, regulariter, manifeste declarat*

Resp. Sanchez negatiue.

85.
Auctorat.
firm.

Probatur, Deus tanquam supremus omnium Dominus potest viro tradere dominum corporis feminam in ordine ad generationem, & è contra tradere feminam dominum corporis viri, & in illis inducere summan & perfectam obligationem absque eorum consensu: sed nisi sit quæstio de nomine, illi statui nihil debet ad statum coniugalem seu matrimoniale, ergo.

Confirm. status matrimonialis solùm respicit consensus partium & contractum, earumdem per modum causæ effectiua extrinsecæ, quam causam Deus suppleret; nec potest adferri solida ra-

declarat matrimonium, de quo agit, posse per alia signa legitimè iniri: agitur verò de matrimonio etiam in ratione Sacramenti spectato, ut ostendimus dub. 6.

2. Ex alterā sententiā sequitur mutos non posse recipere Sacramentum matrimonij, quod videtur inauditum in Ecclesiâ, nec satisfaciat, qui dicet, quando vterque est mutus, non facilè conuenturos ad matrimonium ineundum, quia saltem conuenire possunt. 2. confat inter Christianos matrimonia posse iniri alterā saltem comparate existente mutâ, quo etiam casu deberet dici non esse Sacramentum, quod tamen non videtur dicendum, præstissim si inenarratur iuxta Ecclesiæ morem.

Id verò dicendum patet ex eo quod communis sententiā forma huius Sacramenti debet ponî per vtrumque contrahentem: si ergo constat in verbis, illa debent proferri ab utroque contrahente.

3. Christus contractum matrimoniale enuit ad esse Sacramenti iuxta illius conditionem, nihilque requisiuit ad rationem Sacramenti, quod non requireretur ad rationem legitimi contractus matrimonialis; ex dictis autem, & ex communi iudicio constat matrimoniale contractum posse legitimè iniri aliis signis, quam verbis.

Ex quibus patet Sacramentum matrimonij validè recipi, si contractus perficiatur quibus, item scripturâ, immo & taciturnitate, quibus circumstantiis prudenti iudicio ea potest censeri consensus expressius.

Quod addes, quia si in aliquo casu non censeatur talis, non tantum in foro conscientie, sed etiam in foro externo Ecclesiæ iudicandum est non esse matrimonium; vt si presente puerâ aliqui tractent de eius matrimonio, qui nec sint parentes puella, nec eius curam gerant, taciturnitas puerâ nec est, nec potest præsumi signum expressum consensus matrimonialis, sed potius disensus, vel saltem carentia consensus.

Neque enim puerâ potest censeri suâ taciturnitate probare, ea quæ agunt alii, qui illius curam non habent. quod si parentibus puella tractantibus in eius praesentiâ de matrimonio, & eiusdem nomine in aliquem consentientibus eataceat, interdum potest censeri consentire: vt si non sit nimia inqualitas, si parentes non sint illi nimium aucteri. si enim esset aperita inqualitas, taciturnitas potius esset signum disensus, similiter si ex graui metu reuerentiali non auderet contradicere, præterquam quod eo casu matrimonium non subsisteret, etiamsi posset præsumi consensus, quia esset graui metu præstitus, de quo infra.

Aduerte dictis non repugnare, quod constui potest per Ecclesiam, vt matrimonium non posset aliter iniri, quam per verba; quia non ideo dicerentur foras huius Sacramenti, quod Sacramentum ea determinatè requirat ex sua institutione, sed quod per constitutionem Ecclesiasticanon posset aliter legitimus consensus præstari.

Porrò, vt etiam suprà dictum est, Ecclesia posset præscribere, vt consensus matrimonialis non censeretur legitimus, nisi verbis expressus: cum Sacramentum fundetur in contractu ciuili, qui subest publica potestati, quæ certos ritus po-

test præscribere, sine quibus non possit consensus cœnâ legitimus.

Ex quo sequitur quod Ecclesia possit mediare, & indirec[t]è efficere, vt sola verba sint legitima forma huius Sacramenti.

Contra resolutionem obiicitur 1. Florent, decreto citato docet Sacraenta verbis perfici.

Resp. doctrinam, quæ videbatur generaliter accipienda, restrinxisse cum agerer de hoc Sacramento. vbi

Notandum quod quia in omnibus aliis Sacramentis requiruntur verba propriæ dictæ, Concilium prudenter initio decreti non posuerit, regulaverit, ne alicui daretur occasio suphicandi alia Sacraenta quibusdam casibus validè conferri sine verbis, v. g. quod sacerdos in necessitate posset per epistolam absoluere, &c. quia tamen id est connaturale contractui matrimonij, in quo ratio Sacramenti fundatur, vt non solis verbis sed etiam aliis signis possit validè initi, quando Concilium peculiariter egit de Sacramento matrimonij, hanc particulari adiecit, quâ adiectione in hoc solo Sacramento posita declarauit raciè suam doctrinam in aliis Sacramentis generaliter intelligendam & in hoc Sacramento communiter, prout re ipsa videmus communius intercedere verba propriæ dictæ ipsorum coniungum.

Obiicitur 2. iuxta dicta copula carnis posset esse forma huius Sacramenti, atque adeo gratiam ex opere operato conferre, quod videtur contra canonomem communia, 32. quæst. 2. desumprum ex Hieron.

Resp. concedendo assumptum, & dico id nullo modo repugnare Hieronymo: is enim solùm negat præficiatam Spiritus S. (scilicet concessam per gratiam ex opere operato) quo tempore actus coniugalis exercetur post intum matrimonium: non verò agit de eâ, quâ matrimonialis contractus initur, que, seposito peccato, quod potest interuenire, quatenus matrimonium clandestinum contrahitur contra Ecclesiæ prohibitionem, potest, per se loquendo, per modum formæ sacramentalis concurrere ad collationem gratiæ.

Contra August. docet Sacraenta nouæ legis esse castissima.

Resp. hunc loquendi modum potissimum apertandum aliis Sacramentis, quæ ita sunt à Christo instituta, vt secundum id, in quo ratio eorum inuenitur, non præfuerint: non verò huic, quod est annexum contractui ciuili iam ante in officium naturæ solito celebrari; quanquam si hoc decenter celebretur, castissimum sit, cum non requirat celebrari per copulam carnalem, immo minus decenter per illam ineatur.

Obiicitur 3. quod forma Sacramentorum sint verba mystica, & arcana iuxta S. Dionysium, Innocentium I. & alios.

Resp. ita esse communiter loquendo; in hoc tamen contractu rem aliter se habere propter rationes aliquoties dictas, certè si attente dicta Patrum considerentur, aduertetur eos nunquam de hoc Sacramento agere, quando hoc modo loquantur.

D V B I V M IX.

Vtrum matrimonium per procuratorem initum inter fideles sit Sacramen-
tum?

97.

Prioresent:
Can.
Caiet.
Victor.

Sent. poste-
rior.
Sot.
Ledesm.
Bellarm.
Sanchez.

98.
Posterior
preferatur.

99.
Obiectio.

Resp.

100.
Obiectio 2.

Resp.

101.
Obiectio 3.

Resp.

MATRIMONIVM hoc modo validè iniri est indabitatum, tum ex communī praxi principiū Christianotum, tum ex cap. vlt. de procuratoribus, in 6. vbi id aperit supponitur. hoc præmissō, de præsenti quæstione inter Doctores est controvērsia.

Nam Canus lib. 8. de locis theologicis cap. 5. §. offendam ergo, censet tale matrimonium non esse Sacramentum, quod ante docuerat Caiet. tomo 1. opusculo 12. quæst. de matrimonio. Viæt. numero 244. & alij.

Secunda verò sententia, quæ est communior Theologorum, tenet esse Sacramentum. quam amplectitur, Sotus dist. 27. q. 1. art. 3. §. at verò, Petrus Ledesma quæst. 42. de matrimonio art. 1. dub. 7. conclus. 2. Bell. lib. 1. de matrimonio cap. 5. responsione ad vndeclimum argumentum; Sanchez disp. II. q. 4. num. 27. qui plurimos citat.

Hæc sententia est verior. Probatur ratione aliquoties in superioribus allatâ, quod scilicet Christus Dominus eueniens ad esse Sacramenti ciuilem contractum matrimonialem nihil aliud requirit, vt est Sacramentum in baptizatis, quād id, quod exigit ad legitimū cōtractū matrimonialem, & omnis proinde legitimus contractus matrimonialis inter baptizatos est Sacramentum; constat autem matrimoniale contractum initum per procuratorem esse legitimū.

2. In tali contractu inueniuntur omnia, quæ Flor. censet sufficere ad matrimonium, quod utique iuxta Concilium est Sacramentum.

Obiicitur 1. quod nullum Sacramentum ministretur absenti.

Resp. id dicit in ceteris, partim quod ex naturâ alicuius Sacramenti in particulari colligatur, quæ physicam applicationem materie ad subiectum recipiens Sacramentum requirit, partim ex sensu Ecclesiæ, & commenti Doctorum sententiâ: hinc autem potius colligitur contrarium, tum ex naturâ contractus, tum ex sensu Doctorum, & praxi Christianorum.

Obiicitur 2. in tali contractu non potest inueni minister Sacramenti.

Resp. neg. is enim est minister, cuius nomine contractus initur, qui censetur signis per procuratorem expressis suum consensum declarare, & cōtractus illi tanquam mandati, & principali tribuitur: quia procurator non agit suas partes, sed partes eius, quo mittitur, cuius nomine profert verba consensus expressiua.

Contra, inde sequeretur aliquem dormientem posse dici ministrum Sacramenti, & Sacramentum ministrare.

Resp. id sequi, neque esse absurdum in Sacramento, quod consistit in contractu: talis enim minister censetur permanere in virtuali intentione, & ex ea operari, quando procurator operatur iuxta eius mandatum non retractatum.

Obiicitur 3. in eo casu aliquis dormiens posset gratiam ex opere operato recipere.

Resp. id nullum continere absurdum, cùm etiam in baptismō, Sacramento pénitentiae, extremā

vñctione id dici possit: cùm hęc Sacra menta valide possint conferri dormienti, qui in vigiliā ea desiderauit.

Aduerte 1. cum, qui per procuratorem cōtrahit, consulto facturum, si quo tempore existimat probabiliter procuratorem suo nomine contractū sead gratiam disponat: alioquin enim peccabat Sacramentum in peccato recipiens; procurator tamē existens in peccato, dum contrahit, non contrahit nouam culpm, quia non recipit Sacramentum.

Aduerte 2. contractum iniri, quando procurator nomine mandantis tradit dominium corporis illius alteri, & vicissim nomine eius acceptat dominium corporis alterius, idque etiam antequam mandans reficiat.

Porro cùm procurator agat tanquam morale instrumentum, cuius industria requiritur, ex modo quo se debet gerere, facile patet quod debeat cognoscere consensum partis, quem nomine mandantis debet acceptare.

Notandum circa procuratorem ex cap. vlt. de procuratoribus citato, vt quis nomine alterius matrimonii validè contrahat tres cōditiones requiri.

Prima est, vt habeat speciale mandatum cōtrahendi matrimonium, & quidem ita speciale, vt sit mandatum cōtrahendi cum certa, vt tradit Glosa in cap. citatum, verbo, *speciale*, communiter recepta. vnde vt matrimonium per procuratorem cōtractum sit validum, non sufficit dari illi mandatum cōtrahendi cum aliquā indeterminatē, quod est conforme L. Generali, 34. ff. de ritu nuptiarum: sufficeret tamen personam particularem per litteras, vel aliter extra mandatum exprimi, vt post Angelum tradit Sanchez disp. II. citata, quæst. num. 4. Ita etiam requiritur speciale mandatum ad matrimonium cōtrahendum, vt non sufficiat mandatum generale & per clausulam generalem expressis quibusdam exigentibus speciale mandatum, nam quamus iuxta capitulum, quod ad agendum, titulo citato, in 6. quando in mandate exprimitur casus, qui requirunt speciale mandatum, adiecta clausula generali mandatum extendatur ad non expressos exigentes etiam speciale mandatum; id tamen intelligitur de similibus, non verò de longè grauioribus, vt patet ex Clem. 104. agendum, non potest, de procuratoribus: causa vero pref. matrimonij est grauiissima. & ita teneat varij, quos citat & sequitur Sanchez suprà num. 3.

Secunda est, vt per se contrahat: nisi enim habuerit speciale mandatum aliquæ, sibi hac in parte substituendu, substituere non potest, eius ratio insinuat cap. citato, quia alias in facto tam at duo magna pericula sequi possent, & propterea nisi aliud exprimatur, determinatè eligitur persone industria.

Tertia est, vt mandatum intermedio tempore non reuocetur. si enim reuocetur, quantumuis procurator vel pars id ignoret, non valer matrimonium: quia deest consensus eius, cuius nomine initur contractus, qui consensus ita requiritur, vt nullà potestate humana suppleri posset, immo ad efficacem reuocationē non requiritur ullam signum externum: quia etiam posito solo diffusum interiore deest consensus necessarius ad contractum matrimonij.

Confit. procurator est instrumentum morale ipsius mandantis, quod proinde perpetuò pendet à morali eiusdem influxu virtute saltem permanente, qui influxus non potest conferi virtute remanere, quando interrupitur per diffusum,

neque

106.

Difficultas.

neque is, qui dissentit, potest consensi moraliter humano modo per alium operari.

Difficultas est, utrum si is, qui reuocavit consensum, illum reuocet nihil indicando procuratori, qui erat ignarus reuocationis, subsistat matrimonium per procuratorem initum.

Respon. non subsistere, quia mandatum per reuocationem est interruptum, quod per subsequentem reuocationem non reuocatur. quod ostendo, procurator agit omnia virtute prioris mandati: perinde enim agit, ac si post illud sibi datum nulla variatio in principali intercessisset, vnde pater eum non operari ex virtute alicuius impulsus subsequentis.

Confir. 1. morale instrumentum debet aduertire impetum, qui à causâ principali ei imprimitur; procurator autem nullo modo nouit secundum consensum, ergo non potest dici agere in virtute illius, sed in virtute predictis, qui, ut supponitur, desit.

Confir. 2. ut aliquis possit alteri mandare, debet esse in potestate illius eum mouere, vel non mouere; non est autem in potestate eius, qui reuocavit consensum, mouere procuratorem per secundum consensum, qui ut supponitur, ad illum non peruenit: quandoquidem siue ille ponatur, siue non, omnia eodem modo peragantur a procuratore, & proinde talis reuocatio consensus non censetur moraliter procuratorem mouere, vnde cum vis indita per prius mandatum esset, & actus, in quantum ex illâ pendebat, sit nullus, non redditur validus per reuocationem consensus, ex qua procurator, seu mandatarius nullo modo mouetur. est contra Sanchez supra num. 13. contra quem ex rationibus factis constat, quod si quis sinecitat consensum cum mandatum daret, matrimonium per procuratorem contractum, non sit futurum validum, quamvis praefat verum consensum, quo tempore initur matrimonium, qui procurator non mouetur à praesenti consensu, nec censetur alterius instrumentum, prout is praefat verum consensum, sed prout antea facte mandauit.

Aduerte 1. consensum non posse hoc modo sine graui peccato reuocari propter praedictum tertij, & si defit iusta causa, mandantem teneri rata habere acta a suo procuratore, & quantum opus est, matrimonium renouare. sufficit vero, ut ipse reuocet, nec opus est indicare compatri, quae in suo antiquo consensu censetur permanere, nec etiam est opus, ut consensu huiusmodi reuocetur in praesentia parochi, & testium etiam ijs locis, quibus Trident. est receptum.

Quod si re integrâ & contractu nondum peracto reuocetur consensus, & sufficienter significetur procuratori ex parte mandantis, per se loquendo, neque peccat mandans, neque tenetur ratum habere matrimonium contractum per procuratorem contra huiusmodi reuocationem, reuocatur autem non tantum directe, & expressè, sed etiam indirecte, & virtualiter, ut si procuratori, cui mandatum erat contrahere cum Maria, mandetur, ut contrahat cum Ioannâ, prius mandatum censetur reuocari.

Aduerte etiam nullius esse momenti actum procuratoris, si excedat limites mandati, ut si habeat in mandatis, ut contrahat certâ dote constitutâ, & absque illâ contrahat.

Idem iudicium sit de alijs conditionibus, quas mandans apponit, & sine quibus non censetur

velle suo nomine contractum iniri.

Aduerte 2: ad hoc, ut matrimonium initum per procuratorem sit validum etiam ijs locis, quibus Trident. est receptum, non requiri, ut procurator accipiat mandatum coram parocho, & duobus testibus, quia dispositio Cœcilij cap. 1. de reformatione matrimonij fess. 24. solum respicit ipsum matrimonij contractum, non autem actum, quo aliquis constituitur procurator in ordine ad matrimonij.

109.

Vir potest constitui procurator feminæ.

Aduerte 4. procuratore non necessariò esse eiusdem sexus cum mandante, ut censem vatis. unde vir potest constitui procurator mulieris, & mulier viri, potest etiam aliquis esse procurator in omni astate, in qua potest sufficenter humano modo alterius mandatum exequi.

D V B I V M X.

Vtrum matrimonium per epistolam, vel nuntium possit iniri, & sit Sacramentum?

Q uod validè iniri potuerit ante Trident. non videtur dubitandum, dubitant tamen aliqui, num post Trident. sit validum, ybi Concilium receptum est, quia non appareat quomodo coram parocho scilicet eodem iniri possit, & coram iisdem testibus.

Sed plures qui post Trident. scriperunt, censent esse validum, Valent. disp. 10. quæst. 1. punc. 6. §. quæs. ur. Sotus, Henriquez lib. 11. cap. 2. num. 6. Sanchez disp. 12. num. 3. Rebellius lib. 2. quæst. 5. num. 12. & alii. idque est probabilius, quia qui prior mittit litteras, potest scribere se non solum tradere corpus suum alteri, sed etiam ex tunica acceptare traditionem alterius, quæ sibi fieri in praesentia parochi, & testium, quo casu epistolâ coram parocho & testibus lectâ, & aliâ parte coram iisdem acceptante eam traditionem, & vicissim tradente dominium corporis sui, perficitur matrimonium.

Quoad posterioris Resp. tale matrimonium esse Sacramentum, tradunt auctores citati, ratio est sape allata, quod talis contractus sit legitimus in ratione contractus ciuilis, igitur fortitur rationem Sacramenti.

Hic eadem alici possunt, quæ de matrimonio per procuratorem inito, scilicet ipsos contrahentes esse ministros; item absentem, qui per epistolam declarat suum consensum, posse in altero gratiam causare, & in se recipere etiam quando dormit, quia manet virte in consensu non retractato. neque in praesenti aliud requiritur ad Sacramenti administrationem, quam ad ipsum contractum legitimè incundum, dicendum etiam, quod si re integrâ reuocetur consensus, quantumvis id lateat compartem, & dissensus sit mere internum, matrimonium futurum nullum.

Notandum 1. quando matrimonium hoc modo initur, non requiri, ut litteras deferens, vel internuntius cognoscat, quid agatur, quia solum eligitur ad deferendam epistolam, vel ad verba nomine alterius nuntianda, quod totum potest prestatre, quamvis ignoret, quid in litteris contineatur, vel ad quid verba dirigantur. & in hoc differt a procuratore, cuius industria eligitur ad contractum perficiendum, vnde debet aduertere, quid agat, & quid vicissim agatur à comparte.

rio.

Affirmant plures, valere, Valent. Henrig. Sanchez. Rebello. His afferuntur Auct.

III.

Etiâ est Sacramentum.

Matrimonium sic ini- tiū in varijs conuenit cum matrimoniō per procuratorem in- ito.

112.

Differat ta- men primò.

II. 3.
Differt se-
cunda,

Notandum 2. alteram differentiam inueniri intermodum, quo initur contractus per procuratorem, & quo initur per epistolam: nam quando initur per procuratorem, communis usu matrimonium perficit procuratore nomine alterius contrahebente, etiam antequam actus procuratoris innoteat mandanti, quia mandans censetur traditionem alterius per illum acceptare: nam etiam ad hoc eligitur eius industria, quando vero initur per epistolam, vel internuntium, communiter requiritur, ut is, ad quem missa est epistola, vel directus nuntius, vicissim rescribat se acceptare traditionem scribentis, & se vicissim illi tradere corporis sui dominium; requiritur etiam, ut talis traditio innoteat ei, qui prior scriptis, & is acceptet. cum enim ad matrimonium requiratur acceptatio utriusque, quæ singuli acceptant traditionem corporis ab altero sibi factam, & prior communiter non censetur acceptare traditionem alterius, antequam sibi innoteat (ideo enim nulli commisit hanc acceptationem, ut ipse met in personam acceptet) requiritur, ut secundus rescribat, & litteras ad priorem dirigat, ut consensus secundi illi innoteat, eumque acceptet.

Cum vero in contractibus voluntates contrahentium debeat in unum conuenire, & ad se in unum dirigiri, non sufficit, ut qui prior scriptis, casu fortuito intelligat alterum consensisse, & acceptasse suam traditionem, & vicissim tradidisse dominium corporis sui, neque suffici per tertium eam de re reddi certiore, sed requiritur, ut litteræ ad eum ex parte alterius in eum finem dirigantur, cum sine tali directione voluntates non possint per se coniungi morali modo ad contrahendum, unde si amicus ei rescriberet compartenem consensisse &c. matrimonium nondum esset perfectum, possetque adhuc resilire.

Quando autem hoc modo initur contractus, requiritur, ut epistola secundi legatur a primo, vel eius nomine coram parocho, & testibus, qui intelligent quid illud continetur, & simul aduentant prioris acceptationem.

Q V A E S T I O III.

De consensu ad matrimonium necessario.

V. M. ex dictis superiori questione constat ad matrimonium require consensum, de quibusdam eius conditionibus dicendum.

Præmittendum vero, quod etiam ex dictis colligi potest, consensum utriusque partis necessarium ad matrimonium non ita debere esse simul, ut eodem tempore physicè simul existat in actu, sed sufficiere, si moraliter simul existat, cum natura contractus id permittat, & communis hominum iudicio constet in alijs contractibus consensum viuis posse physicè præcedere consensum alterius, qui moraliter censetur permanere usque ad acutum consensu compartis, nisi reuocetur formaliter vel virtute, expresse, vel implicitè, ubi

Notandum cum is, qui prior præstat consensum, censetur eum conditionate præstare, si videlicet alter vicissim consentiat, morali, & pru-

denti iudicio eam non censes velle nimis diu suum consensum suspendi, sed censeri reuocare, si post iustum temporis intervallo negligat alterum, & in alijs contractibus onerosis dicendum, quoniam veto censetur aliquis reuocare consensum propter lapsum temporis, videtur prudentis iudicio relinquendum, qui spectatis circumstantijs potest judicare alii quem non amplius censeri in antiquo consenserunt permanere.

Quia vero posterior absolutè consentit, tamdiu censetur in consensu permanere, quamdiu non reuocatur.

Ex quo sequitur quod si is, qui prior videbatur consensisse, si censera posse matrimonium perficere serio consentiendo, nec sit opus, ut posterior nouum consensum præstet, quia ut dictum est, consensus ab eo præstitus semper durat, nisi reuocetur, & ita duo consensus moraliter coniunguntur.

Ex dictis etiam constat, quod is qui prior præstis consensum, tamdiu possit cum reuocare, quamdiu illi per se vel suum internuncium non innoteat de alterius consensu.

Definit ergo consensus 1. si expresse reuocatur. 2. si quis abiecta spe alicuius obtinenda agat de alijs nuptijs. 3. si propter notabilem temporis intercedinem, vel mutatum rerum statum homo planè obliuiscatur consensus præstiti. his præmissis

D V B I V M. I.

Quodnam sit obiectum, in quod debeat ferri consensus necessarius ad matrimonium?

C V M matrimonium sit institutum ad conuenientem generis humani propagationem, ideoque postulet indissolubilitatem, seu, ut coniuges perpetuam vitam confuetudinem retineant, postulet etiam fidem, per quam pars compatria adhæreat, ut eam viuā non possit alteri coniungi aliam cognoscere, 3. postulet id, quod ad bonam prolixis educationem, si quæ forte sequatur, est necessarium; sequitur, matrimonium postulare consensum, per quem absolute sub prædictis obligationibus traditur compatria dominium corporis, atque adeo omne pacrum de conditionibus repugnantibus huicmodi bonis matrimonij repugnare validitati ciuidem, vi si quis velit, matrimonium inire cum aliquā cum pacto, quod post annum vinculum matrimonij dissoluerit, contractus matrimonij non subsistit propter apposita conditionem repugnantem indissolubilitati matrimonij: similiter si quis contractu reuocata potestate aliam carnaliter cognoscendi, contractus est irritus propter appositam conditionem repugnantem fidei matrimonij, idem si iudicium, si in tali contractu inducatur obligatio compatri ad adulterandum. 3. si deducatur in pacrum quod proles suscepit non educabitur, vel quod impeditur factus, contractus est irritus, propter conditionem repugnantem bono prolixi. Hæ & similes pactiones repugnantib[us] bonis matrimonij, quæ saltē implicitè per matrimonium debent intendi, obstant eijsdem valori, videri potest cap. vlt. de conditionibus appositis.

Notan-